VERESS ZOLTÁN

Simogass még

Október napsütése
lágy nagyanya-tenyér.
Jólesik, ha becézve
piros arcomhoz ér,

pedig már néha fázik,
haloványul szegény...
Simogass még sokáig,
halk, tiszta őszi fény!

TAKÁTS GYULA

Szúnyoglábú János

Must, must, must,
ó be édes must
ez a rizling must.
Mintha csak lépesméz volna,
öreg tölgyfából csorogna.
Olyan édes must.
Ez a rizling must.

Must, must, must,
ej be hamis must
ez a rizling must.
Édes, mégis mintha benne
ezer darázs-fullánk lenne.
Jaj de hamis must
ez a rizling must.

Must, must, must!
Becsapott a must.
Ez a rizling must.
Lábam, mint a szúnyog lába,
úgy bóklászik a világba.
Lengeti a must.
Ez a rizling must.

MÉSZELY JÓZSEF

Csőszbiztató

Di-didereg
a deres ősz.
Ne lődörögj,
bajuszos csősz!

Gyere, szedjük
le a csaszlát,
teljen dugig
puttony és kád!

Ha kiforr
majd az újbor,
hörpölhetjük
vígan, sógor.

MIKULÁS-VÁRÓ

Bár még sokat kell aludnotok a Mikulás érkezéséig, jó, ha lassan hozzákezdtek a cipők fényesítéséhez... S hogy jobban menjen a suvickolás, olvassátok el Borzontorz Mikulás-kalandját.

Borzontorz és a Mikulás

(Zeke László meséje nyomán)

Borzontorz az ősz legvégén ünnepelte negyedik születésnapját. Pontosabban nem is ő ünnepelte igazán, hanem azok, akik számára fontos volt, hogy Borzontorz négy évvel ezelőtt meglátta a napvilágot: Anya, Apa, Nagymama, Nagyapa és Gyöngy, Borzontorz nővére, sőt még a nagyszoba szekrényéből nyíló „másik szobában" a Tükörkép is, sőt az egész nagyszoba, sőt tulajdonképpen az egész lakás mindenestől.

Ebben a nagy ünnepi hajcihőben valójában Borzontorz nem is nagyon tudta, mennyi is az a „négy" egészen pontosan. Apa elmondta ugyan, hogy az annyi, mint a kezén lévő ujjak száma, ha nem számítjuk hozzá azt az ujjat, amelyik „elment vadászni", csak azt, amelyik „meglőtte", „hazavitte", „megsütötte", és végül, amelyik „mind megette, megfájdult a hasa tőle".

És valóban. A nagy napon pont annyi gyertya lobogott a születésnapi tortán, mint ahány kis ujj ácsingózott Borzontorz pici kezén (nem számítva azt, amelyik „elment vadászni").

Egy pár nap múlva aztán eleredt a hó. Borzontorz a jó meleg szobából a hideg jégvirágos ablaknak nyomott orral figyelte a hatalmas pelyhekben hulló, gomolygó hóesést. Határozottan az a benyomása támadt, hogy odakint a Mikulás rázza hatalmas, hófehér kenderszakállát odafentről, a sötét fellegek közül.

Nemcsak Borzontorz (és valamennyi gyermek) várta meleg szívvel a Mikulást, hanem szemlátomást az egész világ is. A városban ellepték a boltokat a csoki Mikulások, az „előregyártott", a „félkész", illetve az alkatrészekből tetszés szerint összeállítható Mikulás-csomagok. Sőt, jelmezbe öltözött emberek rótták a város utcáit cukorkát, mogyorót, néha pedig egy-egy virgácsot osztogatva boldognak, boldogtalannak, akik saját bevallásuk szerint az elmúlt esztendőben mind kifogástalanul viselkedtek. Mindez persze nem tévesztheti meg, nagyon is jól tudta, hogy az utcán lődörgő jelmezesek csak játszásiból Mikulások. „Csak azt nem értem – füstölgött magában –, hogy minek vannak tele a boltok Mikulás-csomagokkal, mikor azokat úgyis az igazi Mikulás hozza majd..." Azokon az embereken is csodálkozott, akik ilyesféle dolgokat vásároltak maguknak.

– Nem tudom, miért – válaszolt neki Anya –, talán emlékbe veszik maguknak, hogy soha el ne feledjék e szép napot.

Akárhogyan is legyenek ezek a dolgok, a Mikulás varázslatos éjszakáját megelőzően Borzontorz minden tőle telhetőt megtett annak érdekében, hogy minden rendjén menjen. Ezen belül is különös hangsúlyt fektetett az ajándékozás céljára legalkalmasabb pár cipőjének fényesítgetésére. (Szerencsére ez a pár cipő egyrészt vadonatúj volt, s így nem kellett sokat pepecselni vele, másrészt Borzontorz lábának várható növekedése miatt jó két számmal nagyobb is az éppen szükségesnél, így jócskán fért bele ajándék.) A csillogóan fényesre sikált cipellők orrán bizony még a fénysugár is csúsztában hasra esett volna, olyan alapos munkát végzett a mi Borzontorzunk (tán még az ő pisze orra hegyére is kenődött egy kis cipőpaszta). Mindenesetre nyugodt lelkiismerettel hajtotta álomra a fejét.

– Jó éjszakát, szép álmokat! – köszöntek el egymástól sorra a családtagok.

Borzontorz egy pillanatra arra gondolt, hogy talán érdemes lenne meglesni a Mikulást, de szempillái úgy elnehezedtek, mintha ólomból lettek volna. Lecsukott szemeivel már azt a világot látta, ahol bár csodálatos dolgok léteznek, árnyékot mégsem vet semmi.

Ebben az „árnyéktalan-világban" már az első pillanatban nagyon elcsodálkozott, ugyanis szemben találta magát a Mikulással!! Rögtön látszott rajta, hogy a szakálla igazi, a puttonya rendkívüli, piros köntöse egyszerű, mégis fenséges, a derekán feszülő széles, fekete öv a hatalmas csattal pedig eredeti (se nem kölcsönözték, se nem

otthon tákolták). Arról nem is beszélve, hogy olyan káprázatos rénszarvasszánon ült, melyet bizony addig csak mesékből ismert.

– Szervusz, kisfiú – szólította meg barátságos, dörmögő hangon a Mikulás –, hát te mit keresel itt, ahol még a madár sem jár?

A Mikulás szeme olyan szépen, a csillagoknál is szebben, fényesen és melegen csillogott, hogy még ha lett is volna Borzontorznak bármi kétsége afelől, hogy a Mikulással találkozotte, avagy sem, hát bizony ez a kedves, huncut csillogás a Mikulás szemében mindenképpen meggyőzte volna. Ráadásul ő egyáltalán nem is kétkedett.

– Szervusz, Mikulás! Téged kerestelek. Tudni akartam, hogy vagy-e.

– Hát most megtudtad! Ügyes vagy, Borzontorz!

– Honnan tudod, hogy Borzontorznak hívnak? És miért mondod, hogy ügyes vagyok?

– O-hó! Hát ez nagyon egyszerű: a Mikulás minden gyermeket eleve személyesen ismer, ez ugye nálam munkaköri kötelesség. Azt meg, hogy ügyes vagy, onnan tudom, hogy megtaláltál. Sokan túl akarnak járni az eszemen, és éjszaka fennmaradva leskelődnek, vagy távcsövekkel, különféle tudományos érvekkel bizonygatják, hogy nem is vagyok... Nem jön rá mindenki, hogy engem csak az álom kapuján átlépve lehet megtalálni. Aki az éber világban keres, az gyakran épp ezért veszít el.

– Gyere, Borzontorz, pattanj ide mellém a szánra! Indulnunk kell, nincs sok vesztegetni való időnk. – Aztán óvatosan – szólt oda hűséges szarvasainak a Mikulás: ezúttal vendégünk is van.

Ezzel kezdetét vette a csodálatos utazás. A ropogó hóban csilingelő, csodaszép szerkezet fantasztikus sebességgel száguldotta be a világot. Borzontorznak mégsem tűnt úgy, hogy rohannak, a szélsebes száguldást csak az arcát simogató kellemes, hűs szellőnek érezte. Az út legjavát a csillagos égen száguldva tették meg, onnan szálltak alá a gyermekek szépen kifényesített cipőihez. Egy-egy nagyobb ugrásnál (a Déli-sarknál vagy a Csendes-óceán felett, ahol viszonylag kevés a kisgyerek) Borzontorz kíváncsian belekukkantott a Mikulás pompás, bűvös puttonyába, és csillogó szemmel kotorászott a szépen becsomagolt apró kis ajándékok között. Amikor pedig elértek egy célállomáshoz, segített kipakolni a Mikulásnak, s ő is óvatosan belopózott a gyerekszobába. Természetesen szabályosan, a kéményen keresztül. Ez bizony nem volt mindig könnyű feladat, különösen ott, ahol még egy igazi kémény sem akadt. Szégyen, nem szégyen: Borzontorz bizony már az első tízmillió kémény után szerfölött eltikkadt, különösképp az utolsó három lakótelep tízemeletes vasbeton épületei miatt, ahol kémény helyett a szűkös távfűtő vezetékeken kellett közlekedniük.

– Te Mikulás! – szólt nagyot ásítva, miután szárnyrakeltek egy újabb város felé. – Mondd, te kitől kapsz ajándékot!?

– Az én ajándékom a gyermekek mosolya...

– Jó, jó – felelt csaknem leragadó szemmel Borzontorz –, de mégis; olyan igazi ajándékot nem kapsz?

A választ azonban már nem hallotta, hiszen egyrészt mélyen elaludt, másrészt a Mikulás nem válaszolt. Ezt a pillanatot kihasználva a rénszarvasszán tett egy pár másodperces kerülőt, és hazavitte Borzontorzot a jó meleg, puha ágyba, egyben az ajándékokat is elrejtette a Mikulás a cipőkben. „Még jó, hogy elaludt – gondolta a Mikulás –, így legalább meglepetés lesz az ébredés.”...

– Jó reggelt, kisfiam! – ébresztette Anya. – Nézd csak, itt járt a Mikulás!

– Tudom – felelte Borzontorz.

Borzontorz szülei egy kicsit elcsodálkoztak ezen a határozott tudáson, de aztán elterelte a figyelmüket valami:

– Te, figyelj csak, ez a mi fiunk úgy aludt, hogy az orra hegye tiszta fekete volt a cipőpasztától?! – kérdezte Anya Apától.

Borzontorz azonban a fürdőszoba tükrébe nézve rögtön tudta, hogy ami az orra hegyén éktelenkedik, az nem cipőpaszta, hanem egy kis kéménykorom. Egy apró emlék a csodálatos éji utazásból.

– Apa, én szeretném megajándékozni a Mikulást!

– Nagyon jó ötlet! És hogyan akarod?

– Hát, ez az... valahogy szólni kellene neki!

– No, várj csak! – mondta reménykeltően Apa, és felemelte a telefonkagylót.

– Te tudod a Mikulás telefonszámát?

– Azt minden szülő tudja – vetette oda magabiztosan Apa, és már tárcsázott is. – Halló, itt Borzontorz Apukája beszél, személyesen a kedves Mikuláshoz van szerencsém?... Nagyon örülök!... Nos, arról lenne szó...

És ha hiszitek, ha nem: Apa megbeszélte a Mikulással, hogy azon a karácsony éjjelen egy pár percre látogasson vissza (az Északi-sarkról) egy kis meglepetés ajándékért.

És lám csak: pár nap múlva, mikor a gyönyörűen feldíszített karácsonyfa tövében ücsörgő családot beragyogták a fa gyertyáinak, csillogó díszeinek fényei, ott lapult Borzontorz Mikulásnak szánt kicsi csomagja is. Egy szép fényes gesztenye, mogyoró, cukorka, egy szép rajz és más hasonló kincs.

Aznap Borzontorz különösen jóleső érzéssel feküdt le aludni, biztos volt benne, hogy éjjel eljön a Mikulás az ajándékért, hiszen Apával megbeszélték. Reggel álmos szemeit dörzsölgetve először szüleit látta meg: mogyorót eszegettek a reggelizőasztalnál.

– Jó reggelt, Borzontorz! Visszajött a Mikulás.

Borzontorz soha nem örült még annyira annak, hogy nem lát semmit a karácsonyfa alatt, mint akkor.

Ha netán kételkednétek a Mikulás létezésében, legyen eszetekben: akit szeretnek, az van!

ORBÁN OTTÓ

Az ég

Miből van az ég?
Levegőből.
Láthatatlan malma
szelet őröl.

Hajnalban a lisztje piros,
délben kék,
délután kosárban a
fényesség.

DÉNES GYÖRGY

Fura gyerek

Volt egyszer egy fura gyerek,
szitába szedte a szelet,
illárom, tillárom,
hopp!

Lángosnak vélte a napot,
fél kézzel utánakapott,
illárom, tillárom,
hopp!

Kiruccant a patakpartra,
fütyörészve várt a halra,
illárom, tillárom,
hopp!

Két garasát elültette,
reggel-este megöntözte,
illárom, tillárom,
hopp!

Weinrauch Katalin

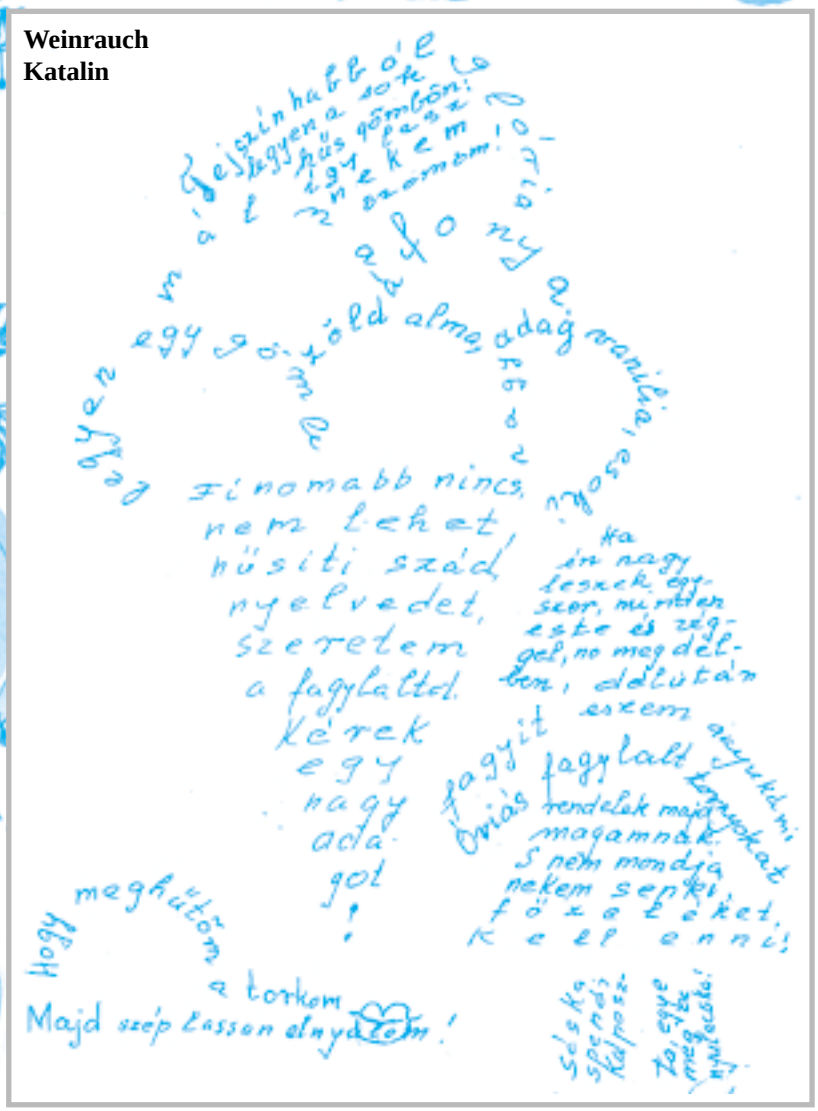

MARKÓ BÉLA

A brekeg és a csörög

Miért béka a brekeg,
és miért szarka a csörög?
A brekeg ott ül a vízben,
s ha jó kedve van, béka,
a csörög tollászkodik a fán,
és nyakra-főre szarka.

Weinrauch Katalin

KISS BENEDEK

Nem fér a fejembe!

Szöget ütött
fejembe:
cineg-e a
cinege?

Az sem fér a
fejembe:
a kecsege
kecseg-e?

Hogy az óra
hogy ketyeg,
azt hallhatom
eleget.

De az óra
nem ketyege –
mért kecsege
a kecsege?
S a cinege
mért cinege?

Cinegék,
kecsegék –
gondom velük
van elég!

Berniczky Éva

A ZÖLD NEONÖLTÖNY

Egyenesen a fényes kirakatból került a sötét szekrénybe. Egykor karcsú bábu feszített benne peckesen. Csoda, ha mindenki megállt előtte egy pillanatra?! De új helyén kihunytak a fények, a vállfa, amelyre papuska akasztotta, sem volt valami kényelmes. Sőt hegyes végeivel meglehetősen böködte csinos vállpárnáját. Már az is felért egy kalanddal, ha időnként elővették mint frissen vásárolt holmit, és megmutatták annak, aki még nem láthatta. Körbeállták, mustrálgatták:

– Ez az a bizonyos neonzöld – bökte ki egyszer csak valaki.

Nézték, nézték a többiek a szürke öltönyt, senki sem szállt vitába a kijelentéssel. Ha zöld, hát legyen zöld. Így esett, hogy kezdett kiszínesedni a szegény homályba szorított ruhadarab élete. Mégis kevesellette a kirakat reflektoráradata, pompás izzói után a szekrénybe beszüremkedő pisla, sápadt fényeket. Vigasztalhatatlan maradt, egészen addig, míg...

Egy este nyitva felejtették a szekrényajtót. Az öltöny elégedetten szemlélődött, amikor váratlanul koromsötét borult a szobára. Hát már ezt a kevéske szórakozást is elveszik tőle, fészkelődött bosszúsan. Mi a csuda történhetett?! Áramszünet, áramszünet, mondták a nála okosabbak. Az meg mi lehet? De nem ért rá ezen tépelődni. Papuska addigra meggyújtotta azt a hosszú, törékeny, karcsú gyertyát. A sötétséget észrevétlenül váltotta fel a szelíd lebegés, a varázslatos lejtés, a bódító imbolygás, a kábító lengés, a szédítő tánc. Pörgött, forgott a szoba, a szobában a szekrény, a szekrényben a vállfa, a vállfán a zöld öltöny, a zöld öltöny, amely valójában szürke volt.

Nem szabadulhatott a látványtól. A csinos kirakati bábut elfelejtette egy ámuló sóhajtás alatt. Helyette ezen a sziporkázó tüneményen szeretett volna feszíteni, vele együtt hajlongani-remegni, sercegni, gyertyává lenni, égni, soha el nem aludni. Szívta, itta magába a ragyogást, és észre sem vette, hogy milyen vészesen olvadozik, hamvad az a fényes szépség. Mire a zöld öltöny úgy érezte, képes lesz világítani, elfogyott a gyertyaszál, sötét lett ismét. És jaj, valaki még a nyitva felejtett szekrényajtót is betaszította lelketlenül.

Telt az idő, alig maradt már valamicske gyertyafény a zöld öltöny bal zsebében.

– Meglátja, világítani fogok még egyszer – lógatta szomorúan az ujját a locsi-fecsi pelerinre.

– Majd ha zöldre virágzik, kékre fagy – hullámzott kárörvendően a pelerin.

És sajnos volt ebben igazság, ha csak körömnyi is. Mert ugyan ki látott világító öltönyt?!

A rekkenő nyári este mégis hozott némi bizakodást szegény barátunknak. Feléledt a szél, kicsapta az ablakszárnyakat, kitépte a szekrényajtót is. A leereszkedő sötétség egyik pillanatról a másikra darabokra szakadt. Elöntött mindent a vad vágtatás, dübörgő csattanás, fülsiketítő robbanás, dühöngő dobogás. Pörgött, forgott a szoba, a szobában a szekrény, a szekrényben a vállfa, a vállfán a zöld öltöny, a zöld öltöny, amely valójában szürke volt.

Nem szabadulhatott a látványtól. A csinos kirakati bábut, a hosszú, törékeny gyertyát elfelejtette egy ámuló sóhajtás alatt. Helyette ezen a sziporkázó tüneményen szeretett volna feszíteni, vele együtt cikkanni, dördülni, nyilazni, villámnak lenni, fenséges villámnak, soha ki nem hunyni. Szívta, itta magába a ragyogást, észre sem vette, hogy elül lassan a csattanás, elered az eső. Akkor kapott észbe, amikor sötét lett ismét. Valaki előbb a leffegő ablakszárnyakat, majd jaj, még a vihar kicsapta szekrényajtót is becsukta jó erősen.

Telt az idő, alig maradt már valamicske villámfény a zöld öltöny jobb zsebében.

– Fogok én még világítani ebben a szekrényben – bizonygatta kétségbeesetten a locsi-fecsi pelerinnek.

– Messze villámlásnak késő mennydörgése – károgta juszt is a pelerin, de már nem volt olyan biztos abban, amit mond.

Mert öltönyünk szemmel láthatóan fényesebbnek tűnt, mint régebben. Ezért az álnok locsi-fecsi még rosszmájúan

hozzátette:

– Fényes a Hold, mégse Nap!

Alig ejtette ki a száján, bosszantására, a szoba fekete bársonyába váratlanul belegurult a telehold. És nem történt semmi. Nem pörgött, forgott a szoba, a szobában a szekrény, a szekrényben a vállfa, a vállfán a zöld öltöny, a zöld öltöny, amely valójában szürke volt. Mert még a pörgés és forgás is tele lett holddal.

A nyitva felejtett szekrényajtón kikandikált fényre szomjazó barátunk, álmodozva nézte a mindent eluraló tejfehér gomolygást.

– Ha elfogy is a Hold, megmarad a neve – suttogta sejtelmesen.

Maga sem értette, miért, hirtelen eszébe jutott a csinos kirakati bábu, a hosszú törékeny gyertya, a fenséges villámlás. Megtelt hálával valamennyi zsebe, még a szivarzseb is, merthogy ügyes szabója előrelátóan azt is varrt rá. Még szerencse, különben hely híján kicsorgott volna belőle az összes jóérzés, akár egy fodros díszzsebkendő. Nem szólt, élvezte, hogy van mire emlékeznie.

A locsi-fecsi pelerin csodálkozott a legjobban, hogy szomszédja hallgat. Most, amikor aztán igazán csurig telhetne a tejfehér izzással, ábrándosan mereng, ahelyett, hogy megpróbálna Hold lenni. A pelerin árgus szemmel figyelte a legapróbb mozdulatát is. Legnagyobb bosszúságára a valaha szürke öltöny megtelt zöldes ragyogással. A locsi-fecsi nem bírta tovább, elkapta mindenbe belelógó gallérját, ne is lássa azt, ami ezután következik. Még ilyet, várhatja, ez a hamis, amíg újra odafigyel az efféle magának valókra:

– Sokszor szarvasodik addig a Hold... – csikorgatta egyetlen gombját a szűkös gomblukban.

Papuska minderről mit sem tudott. Gyanútlanul vendégségbe készülődött. Még ám a legjobb barátjához. Az ember a legjobb barátját tisztelje meg azzal, hogy nem akármit ölt magára, nem igaz?

– Melyik ruhádat hozzam, papuska – csetlett-botlott körülötte Ficserke fontoskodva –, a szürkét?

– Szürkét? Nekem nincs is szürke öltönyöm – bosszankodott az öltözködő.

– Hát akkor ez milyen? – hozta lobogtatva a sokat emlegetett ruhadarabot.

– Ez? Kikérem magamnak! Hiszen ez az én neonzöld öltönyöm. Még hogy szürke – dohogta. – Ki nem állhatom a szürke dolgokat, bárki megmondhatja!

Nagyapó, aki köztudottan ...És Foltozómester, ...És Csodacsináló, ...És Kalapszelídítő, ...És Havatlapátoló, …És Nagymesélő – hogy a többit ne is soroljam –, nem szólt közbe. Csak mosolygott. Fölöslegesnek tartotta holmi színeken vitatkozni. Nem volt egyéb ebben a percben, mint Nagyapó, ...És Bölcs. A bölcsek pedig köztudottan ritkán szólnak fölöslegesen. Papuska ezzel ellentétben makacsul védte a maga igazát. Vele szemben ...És Bölcs, feltéve, ha hosszú szakálla nőtt volna, ennyit dörmögött volna bele:

– A Hold hol nő, hol fogy, hol szarvasodik, nehezen lehetne rá köntöst akasztani.

Ami annyit jelent, bolondos emberrel nincs mit kezdeni. De ehelyett Nagyapó, ...És Bölcs meg se mukkant, mert híres orrával megérzett valamit a levegőben. Ez egy pillanatra, bármi hihetetlen, bizonytalanná tette. Még szerencse, mert a zöld neonöltöny addigra beragyogta a szobát.

– Nahát! – ujjongott Ficserke. – Papuska, hogy micsoda furcsa öltöny ez!?

A furcsa öltöny fokozatosan telt meg fénnyel. Pár perc múlva jobban vakított, mint a gyertya, vadabbul szikrázott, mint a villám, erősebben sütött, mint a Hold. De nem értek rá csodálkozni, papuskának indulnia kellett, különben csúfosan elkésik.

Odakinn fogvacogtató hideg üldözte a bátrakat, akik kimerészkedtek. Az utcán mindenki nyakába szedte a lábát, megszaporázta lépteit, úgy igyekezett lóhalálában, sietett, rohant nyakát szegve, hogy mielőbb hazaérjen. Csak papuska sétált komótosan. Nem csoda, ő vendégségbe ment a legjobb barátjához. Előre örült annak, milyen jóízűt beszélgetnek majd. Fekete nagykabátja alatt szívét melengette a zöld neonöltöny, amely valójában szürke volt.

Kedves Barátom!

Milyen vagy, Istenem?

Isten olyan csodálatosan tervezte el ezt a teremtett világot, s benne az ember életét! Ha nyitott szemmel, s még inkább nyitott lélekkel járod a számodra kijelölt utat, megtapasztalhatod, hogy életed nem egy idő feletti, légüres térben zajlik. Megfogantatásunk pillanatától kezdve részesei vagyunk a történelemnek! Bizony, a történelem Istennek az a gazdag, formáló erejű közege, amely arról tanúskodik, hogy mindennek rendelt ideje és célja van. Azért kell hát felidéznünk a múlt nagy eseményeit, megemlékeznünk népünk nagyjairól, hogy az utókornak szóló tanulságos üzenetekből okuljunk és tanuljunk. Meglássuk a Teremtő Isten hatalmas kezének emberi életeket formáló erejét. Hiszen ezek által megerősödve és megújulva feszülhetünk neki jövőnknek, mely néhány pillanat múlva szintén e történelem egy darabjává válik.

Így tekintsünk tehát végig ezen az októberen is. Az aradi vértanúkra emlékezve lapozzunk tovább, s az elsárgult lapokon egy újabb dátumon akad meg tekintetünk: október 31., a reformáció ünnepe. Bármennyire is furcsa, a reformáció, s mindaz, amit magával hozott, éppúgy a történelem része, mint az egyház születése, vagy éppen a 13 aradi vértanú 1849. októberi 6-i kivégzése. Hogy miképpen lett része az emberiség múltjának a reformáció, és milyen üzeneteket hagyott az utókorra, azaz rád és rám és mindannyiunkra, szeretném megosztani veled, kicsi Barátom!

Ha forgattad már a Bibliát, különösen pedig az Újszövetséget, magad is megtapasztalhattad Isten különleges szeretetét. Különlegesnek tarthatjuk, mivel azok felé irányul, és főképp azok felé, akik Őt igazán keresik. Szeretni tudja a bűnöst is, ha az tiszta szívvel bánja meg tettét. Jézus Krisztus szeretettel fogadta magához a vámszedő Zákeust és a lábait könnyeivel és drága kenettel öntöző bűnös nőt. Mert ő azért jött a világba, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket. Ő az egyetlen lehetséges út az Atyához, tehát ahhoz a szeretethez, amely Krisztusért minden bűnt megbocsát és elfelejt.

Az egyház életében azonban akadtak időszakok, amikor az emberek, s maguk Isten szolgái, a papok félresöpörték ezt a kegyelmet. Szemeik előtt csak a fényűzés, a vagyon lebegett. Kihasználva a tömegek hiszékenységét és bűnbocsánat utáni vágyát, ún. „búcsúcédulákat" adtak el pénzért. „Mihelyt a pénz a ládikákba hullik, tisztítótűzből

KÁLVIN JÁNOS

a lélek kiugrik" – hirdették, azaz, ha ezt a cédulát megvásárolta valaki, számíthatott bűnei bocsánatára, lelki megváltására.

Természetesen akadtak sokan, akik felfigyeltek erre a „furcsaságra", megpróbáltak küzdeni ellene. Egyike e sokaságnak Luther Márton (1483-1546), aki felháborodásában 1517. október 31-én a wittenbergi vártemplom kapujára kiszögezte 95 tételét. Ezzel indította el azt a történelmi eseményt, amelyet reformációnak nevezünk. Tételeiben bírálta a bűnbánat akkori gyakorlatát, valamint kifejezte az egyház igazi küldetését. Isten kegyelmét pénzre felváltani, illetve megvásárolni nem lehet!

Óriási lavinát indított el, mely aztán fokozatosan végigsöpört egész Európán, s ismertté vált a világban. Sokan követőivé lettek, s a maguk helyén, a maguk országában szintén felvállalták az egyház megújulásának hirdetését. Például vele szinte egy időben lépett fel Svájcban Zwingli Ulrich (1484-1531), aki életét adta a reformációért. Zwingli halála előtti utolsó mondata volt: „A testet megölhetitek, de a lelket nem". A harmadik nagy reformátor Kálvin János (1509-1564), genfi lelkész. Nevéhez fűződik az „Institúció", magyarul „A keresztyén vallás rendszere" c. könyv, melyet 27 éves korában írt meg. Ebben a keresztyén hit tartalmát fogalmazta meg. (A reformáció kálvini ágát hívják ma reformátusnak, a lutherit pedig evangélikusnak.)

Mindazok a tanítások, és gondolatok, amelyeket Luther, illetve Kálvin fogalmazott meg, nagyon hamar eljutottak hazánkba is (1518-tól kezdve). A leghíresebb magyar reformátorok voltak: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, s akit talán Te is a legjobban ismersz, Károli Gáspár (1530-1591), gönci református esperes. Ő volt az, aki először lefordította a teljes Szentírást. Ezt adták ki 1590-ben, Vizsolyban.

A reformáció értékes „üzeneteket" hagyott hátra. A keresztyén ember figyelmét Istenre irányította. Megmutatta Krisztusban megnyilvánuló kegyelmét és szeretetét. Felfedeztette a Szentírást, és lehetővé tette a bibliafordításokkal, hogy minden ember a kezébe vehesse, és anyanyelvén olvashassa azt. Felgyorsította a könyvnyomtatást, az iskolák születését, a diákok külföldi tanulmányait. Megmutatta és örökségül hagyta számunkra, hogy élő kapcsolatunk lehet a Mindenható Istennel, a történelem Urával, akinek Te is, kicsi Barátom, nagyon fontos vagy – Jézus Krisztusért!

Taracköziné Nemes Mónika

Október, Arad

Őszi napnak mosolygása,
Őszi rózsa hervadása,
Őszi szélnek bús keserve
Egy-egy könny a szentelt helyre,
Hol megváltott – hősi áron –
Becsületet, dicsőséget
Az aradi tizenhárom.

(Ady Endre)

A világosi fegyverletétel (1849. augusztus 13.) után Magyarország börtönei megteltek honvédtisztekkel, képviselőkkel, kormánybiztosokkal, papokkal, a szabadcsapatok harcosaival, diákokkal, márciusi fiatalokkal. Hegyek, erdőségek, puszták rejtegették a bujdosókat, kikre hajtóvadászatot rendezett a császári katonaság s a csendőrség. Elérkezett a véres bosszú, a kegyetlen kivégzések ideje.

Minden év októberében a szabadságharc mártírjaira emlékezünk. 1849. október 6. a magyar történelem gyászos napja. Idézzük fel a 152 évvel ezelőtt történteket.

Szürke, rideg reggel, hat óra múlt. Az aradi vár aljában egy elhagyatott legelő. Zörög rajta a kóró, fázik rajta az avar. Halál van az álmos levegőben. Nyolc héttel a világosi fegyverletétel után katonákat készülnek akasztani, akár az utolsó gonosztevőket. Kilenc elítéltnek áll a bitófa: Pöltenberg Ernő, Török Ignác, Lachner György, Knézich Károly, Nagy-Sándor József, Leiningen-Westerburg Károly gróf, Aulich Lajos, Damjanich János, Vécsey Károly az, akinek utoljára kélt fel a nap. Az aradi vár első sáncában lőtték agyon ezen a reggelen a négy magyar tábornokot: Kiss Ernőt, Dessewffy Arisztidet, Schweidel Józsefet és Lázár Vilmost.

Tizenkilenc nappal később, október 25-én ugyancsak itt végezték ki Kazinczy Lajost, a nagy költő (Kazinczy Ferenc) legkisebb fiát, akit a tizenötödik aradi vértanúként tisztelünk. (Tizennegyedikként tartjuk számon a Pesten ugyanaznap kivégzett Batthyány Lajost, az első független magyar felelős kormány miniszterelnökét.)

A honvédsereg egyik jellemzője a fiatalság volt. 16-19 évesek keltek a haza védelmére. Számos orvosjelölt, kispap, egyetemista és középiskolás diák harcolt a szabadságharc zászlóaljaiban. Szülőföldünk szülöttei közül is több fiatal állt be honvédnak. Ismerjük meg nevüket!

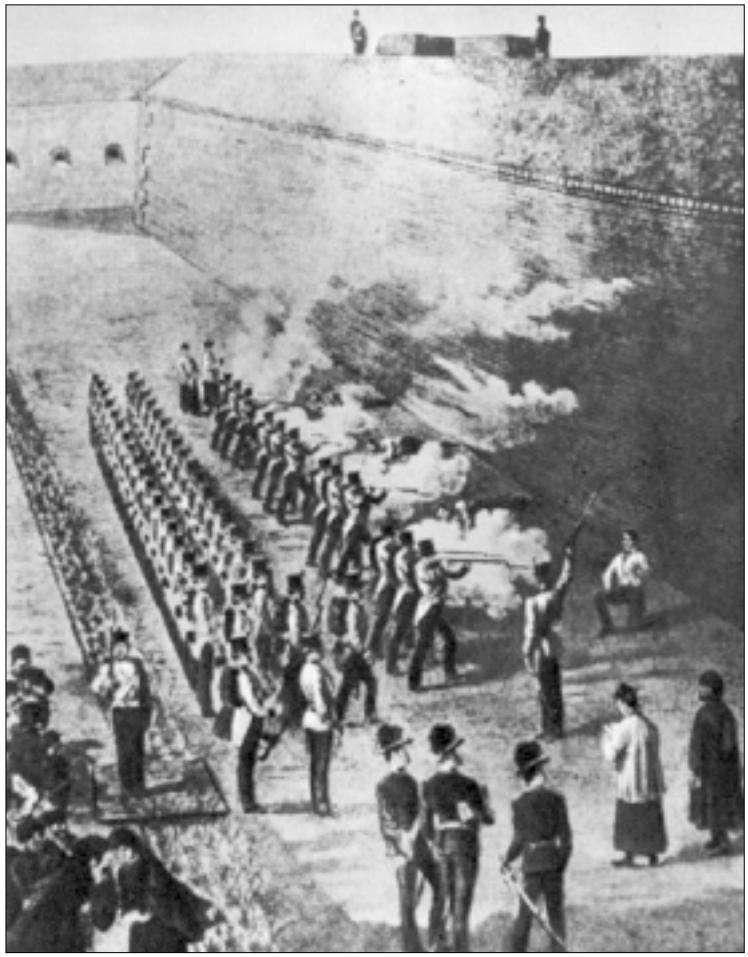

Baksay Antal (sz. 1831.) vézna testalkatú fiúként tizenhét évesen lett tüzér Munkácson. Tűzmesterként járta meg a szabadságharc csatatereit. A bukás után Csarodán élt, ott temették el 1905. július 11-én a református temető sírkertjében.

Kornis István is tizenhét évesen lett Kossuth katonája, s végigküzdötte a szabadságharcot. 1898-ban halt meg Nagyszőlősön. Sírja ismeretlen.

Pazar József sárospataki diákot Beregszászban sorozták be tizenkilenc éves korában. A harctéri szolgálat után őrmesterként került a munkácsi várba. A feljegyzések szerint Pazar József a fegyverletételkor megmentette csapatzászlajának szalagját.

Múlhatatlan kötelességünk, hogy felkutassuk és gondozzuk a szabadságharc hőseinek sírját. Különös szeretettel kell gondolnunk azokra, akik gyermekfejjel, de férfibátorsággal küzdöttek. Ha vannak városotok, falutok temetőjében 48-as honvédsírok, gondozzátok azokat, s a gyász ünnepén – október 6-án – emlékezzetek meg az elhunytakról.

Bagu Balázs

„Ha a fán sok levél marad...”

(Időjárás, időjóslás)

Október mind a hőmérséklet, mind a csapadékmennyiség szempontjából átmenetet képez szeptember és november között. Csökken a napsütéses órák száma, minden a közelgő télre utal. A fák és a bokrok kezdik elveszíteni lombjukat, elrepülnek az utolsó vándormadarak, és északról megérkeznek a nálunk telelő madárfajták. Az októbert Őszhónak is nevezik. „Október csúf ember” – tartja a mondás. Hol hideg, hol meleg van, hó, harmat, dér és eső váltogatja egymást. A népi regula szerint ha a fák levelei sokáig megmaradnak a fán, vagyis lassan hullanak le, nagy tél, sok hó, kemény hideg várható. Viszont ha a falevelekből néhány nem hull le, hanem a fán marad, akkor sok hernyó támadja meg a következő évben a fákat, és kevés lesz a termés. A mondóka szerint:

Későn hulló falevelek
Kemény fagyot jelentenek.
Ha lomb a fán korán nincs már,
Gazdag év jön, sok-sok kincs vár.
Ha a fán sok levél marad,
Tavasszal a hernyó arat.
Kelvén Simon Judára
Szükség lesz a gubára.

Vendel (október 20.) Úgy tartja a néphit, hogy ez a nap az első őszi fagy fellépésének átlagos időpontja. Vendel a pásztorok védőszentje, patrónusa. Ilyenkor régen pásztorünnepeket tartottak. Ekkor tértek vissza a faluba a nyájakkal a pásztorok.

Orsolya (október 21.) A káposzta és a kerti vetemények betakarításának napja. „Orsolyakor takard be a káposztádat, mert Simon-Juda már hóval tömi be a szádat”.

Simon-Judás (október 28.) „Itt vagyon már Simon-Judás, jaj nekem már, pőre gatyás!”

Farkas (október 31.) Farkas már farkával hajtja a hófellegeket.

„November rút ember.” Ködhónapnak is nevezik.

Mindenszentek napja (november 1.)

Mindenszentkor ki jövőt firtat,
Cserfa annak biztos hírt ad.
Ha az ága száraz belül:
Trónra a tél korán felül.

De ha nedves még a bele:
A tél sárral, vízzel tele.

Márton (november 11.) Márton napján szokták először megkóstolni az új bort. „Márton az új bor bírája.” Ehhez a naphoz több időjárásjóslás is tartozik:

Mártonkor ha esik az eső, kastos, lucskos tél szokott lenni.

Jó, ha későn, Márton nap után van szivárvány az égen. Azt jelenti, hogy az eljövendő esztendő dúsabb lesz az ideinél. Ha sok a szivárványban a vörös szín – sok bort, ha a zöld van túlsúlyban – sok szénát, szálas takarmányt, ha pedig a sárga szín a legtöbb – sok búzát jelent.

Márton napkor régi hagyomány a lúdvágás. „Ha Mártonkor a lúd jégen áll, karácsonykor sárban botorkál.” A versike szerint:

Veres csontú Márton lúdja,
Nagy hideg jön, ki-ki tudja.
A mellcsontja hogyha fehér:
Télen a hó térdig felér.
Ha meg a csont barna sávos:
Rút lesz a tél, nyakig sáros.

Erzsébet (november 19.) Erzsébet rendszerint meghozza az első havat. Úgy tartja a népi megfigyelés, amilyen az idő Erzsébetkor, olyan lesz a tél.

Katalin (november 25.) Amilyen Erzsébet és Katalin napja, olyan lesz a karácsony első és második napja. Más vélemény szerint: „Ha Katalin kopogós, karácsony locsogós”, s fordítva: „Ha Katalin locsogós, karácsony kopogós.” Vagy: „Fehér Katalin, fekete karácsony.”

András (november 30.) „Fehér András – rossz év, víg András – víg év.” Az időjóslásón kívül ehhez a naphoz számtalan babonás játék is kapcsolódik, ugyanis András napja férjjósló és férjszerző leánynap.

Tuba Magdolna

KOVÁCS VILMOS

Falevél

Még merészen kicsapott ablakszárnyba
szépíti magát az őszi nap,
de kékfelhős útjuknak nekivágva,
a gólyák már messze szállanak.

Már a szekérkerekek nyöszörögve
átkozzák egymás közt a sarat,
és hangtalan perdül az ázott rögre
a levél az almafa alatt.

Tegnap fent pompázott az ágon,
s ma rajta, mint izzadt, dúlt ágyon,
vergődik a szárnyatörött szél.

De áll a fa, s dérbe-szunnyadt föld
alatt új, almáért élő, zöld
levélről álmodik a gyökér.

LÉVAY ERZSÉBET

Beszorultunk a szobába

November van,
üzen a tél,
ázik-fázik,
aki csak él.

Az udvaron
sáros minden,
a délután
hosszú itt benn.

Beszorultunk
a szobába,
unatkozunk
hóra várva.

SZÁNTAI JÁNOS

Havasok

Havasok,
Havasok,
Jégkirályra várnak,

Magukban
Morogva
Nagy ködöt
Pipálnak.

A zsellérfiú keresztapja

Finn népmese

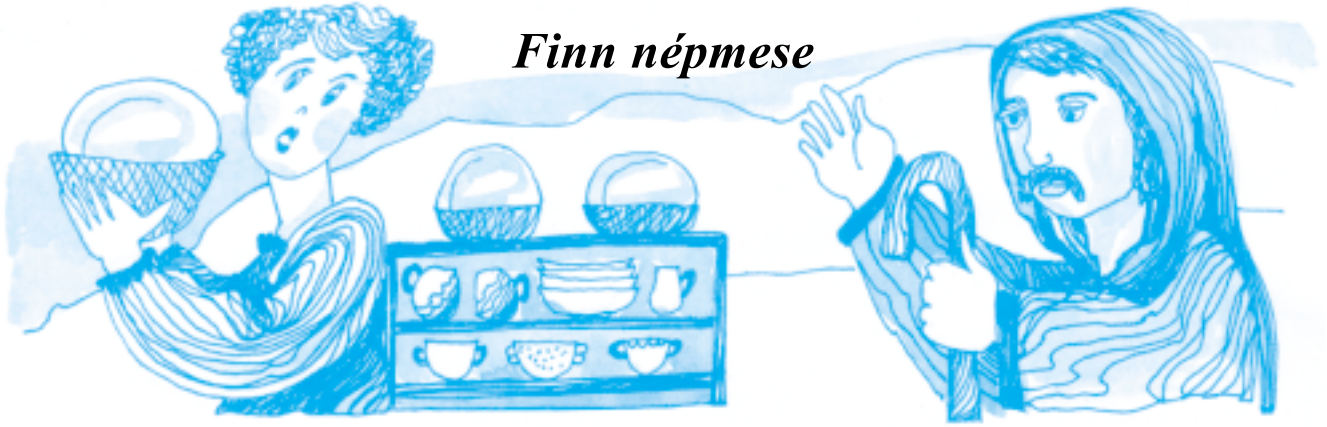

A király, harmadik Károly volt ez a király, bejárta álruhában az országot. Betért egy gazdaházba, éjjeli szállást és ennivalót kért. A gazdasszony éppen kenyeret sütött. Mérgében rárivallt a királyra:

– Kinek van most ideje vendéggel bajlódni! Helyet sem adhatunk éjszakára!

A gazdaházak mind messze voltak. A király csak egy kis kunyhót látott a közelben, oda ment be. Elmondta, hogy mennyire megjárta a gazdaházban: nem kapott sem éjjeli szállást, sem ennivalót, hogy milyen mérges volt a gazdasszony, akit megzavart a kenyérsütésben. A zsellér* azonnal éjjeli szállást kínált a vendégnek, pedig a király nem kért semmit. A zsellér sopánkodott, hogy nehezen élnek, szűken vannak, jó ételt sem tudnak adni a vendégnek.

– Szűkebb helyen is meg lehet lenni – mondta a király, aki hálás volt, hogy meleg szobában tölthette az éjszakát.

A zsellér zabkenyeret és aludttejet tett az asztalra, a padlóra derékaljat helyezett, és kérte a vendéget, hogy feküdjék le a gyermekek mellé.

Hanem éjszaka valami sürgős dolga akadt a gazdának, a király csodálkozott a nagy jövés-menésen, de nem tudott rájönni, hogy mi történik a háznál. Aludni nem tudott, várta, hogy mi lesz. Egy idő múlva jött a zsellér, és megmutatta a királynak újszülött fiát, s örömmel beszélte el, hogy a felesége a szaunában** fekszik, ott hozta világra ezt a gyermeket. A király megcsodálta a fiúcskát, ölébe vette, megcsókolta, megjósolta, hogy nagy úr lesz belőle, és felajánlotta, hogy keresztapja lesz a gyermeknek. A zsellér rögtön beleegyezett. Milyen jó, hogy van már keresztapja a gyermeknek! A környékbeli gazdák olyan gazdagok és gőgösek, hogy egyiket sem merte volna keresztapának hívni. A keresztelő napjában is megegyeztek. Reggel a király elbúcsúzott, de megígérte, hogy a kitűzött időben eljön.

Elérkezett a keresztelő napja, a zsellér várta a keresztapát, de nem jött senki. Mikor egyszer megint kinézett az ablakon, hát mit látott: fénylő fegyverekkel rengeteg ember közeledett az úton, egy nagyúr lovagolt az élen. Nem tudott hova lenni, annyira elcsodálkozott:

– Hova mehet ez a csapat, talán csak nincs valahol háború?!

De ekkor a csapat már be is fordult a zsellérház udvarára, a vezér egyenesen a házba ment, és így szólt:

– No, eljöttem, hogy keresztelőre vigyem a fiút, hiszen ebben egyeztünk meg.

A zsellér egészen elvesztette a fejét, de a vezér elmagyarázta, hogy ő volt az a vendég, aki náluk aludt a gyermek születésekor.

Elvitték a kisfiút a paplakba. A király nagy summa pénzt adott a zsellérnek, meghagyta, hogy gondosan neveljék a gyermeket. Annyi pénzt küldött minden évben, hogy az egész család jól megélt belőle. Mikor megnőtt a fiú, iskolába adták, és híres generális és hadvezér lett aztán belőle.

**zsellér – föld nélküli mezőgazdasági munkás*

*** szauna – házi gőzfürdő*

Feladat

Japánt a felkelő nap országának szoktuk nevezni. És Finnországot?

A fenyőfa meg a szilfa

Votják népmese

Valamikor régen Vjatka városa környékén a többi északi nép között élt egy votják. Vatka-votjáknak nevezték, vagy rövidebben csak Vatkának. Vatka, csakúgy, mint más ember, szántott-vetett, állatot tartott. Más faluban, más vidéken nem járt.

A sokat látott emberektől ilyenféle beszédeket hallott Vatka: A Vatka-votjákokon kívül vannak még más votjákok is. Délen, azon a részen, ahol a nap lemegy, élnek a Kalmez-votjákok, akik a Kilmez folyó mentén laknak. Szintén gabonát vetnek, az erdőben vadásznak, a folyóban halásznak, így tartják fenn magukat.

Régebben a Vatka-votják is halászattal foglalkozott. Volt egy csónakja, azzal járt halászni. Gyakran hozott haza eleven állatokat és madarakat. Némelyik közülük úgy megszokott, hogy már nem félt az emberektől. Az emberek kunyhóiban éltek és szaporodtak.

Telt-múlt az idő, s Vatkának fia született. Felnőtt, és halászott, vadászott, akár az apja. Így éltek évszámra. A fiú később megtanult szántani-vetni. Kiirtották az erdőt, és ott vetettek.

Megérezte Vatka a halála közeledtét, és így szólt a fiához:

– Fiam, én hamarosan meghalok. Halálom előtt szeretném megnézni a népeket, világot szeretnék látni.

Vatka elhatározta, hogy megnézi a Kalmeznek nevezett votjákokat.

Felesége vajas lepényt sütött. Kora reggel tarisznyájába rakta az úti elemózsiát, s útnak indult Vatka. Indulás előtt azt mondta a fiának:

– Vendégségbe megyek Kalmez barátomhoz. Te dolgozz helyettem, vezesd a gazdaságot.

Megy Vatka gyalog réteken, mezőkön. Elérkezik Kalmezhez, és megkérdezi:

– Itt lakik-e az én Kalmez barátom?

– Itt – felelte mély hangon az egészséges, magas, háziszőttes ingbe öltözött gyapjúkalapos férfi, és kilépett a kemence mögül a ház közepére.

Kalmez hívta Vatkát, hogy üljön le. Az leült, és elmondta, miért jött. Megörült Kalmez a jövetelének. Hallevest főzött és teát készített a messziről jött vendégnek. Míg a tea felforrt, meghányták-vetették ügyes-bajos dolgaikat. Aztán alváshoz készülődtek. A kedves vendégnek puha ágyat szánt Kalmez.

Kérdezi Vatkától:

– Hova fekszel, barátom, a vizsre (padozat) vagy a szendrára (függő polcra)?

Vatka nem értette meg Kalmez kérdését.

„A vizs hidat jelent. Tán csak nem küld a hídra aludni?" – gondolta magában Vatka. Eszébe jutott a nagy híd a folyón, amelyen keresztüljött. A szendra szót sem hallotta soha. „Jobb, ha odébb-állok!" – határozta el.

Fogta a tarisznyáját, és szó nélkül otthagyta Kalmezt.

– Vajon miért sértődött meg? – töprengett Kalmez.

Gyorsan nyomába eredt, utolérte, és visszahívta Vatkát a házba. Megmagyarázott mindent töviről hegyire, hogy mit jelent a „vizs" és a „szendra".

Reggel fejükbe vették, hogy meglátogatják a Bulda nevű votjákot. Nekiláttak befogni. Kalmez a rúdhoz állította a lovát, rátette a hámot, de a hátszíjpárnát elfelejtette.

– Eredj, barátom – kérte Vatkát –, hozd ki az enercsákot.

Vatka nem értette, mit jelent az enercsák. „Kenercság"-nak (kerítéskaró) hallotta.

– Mire neki a karó? – csodálkozott.

Kihúz a kerítésből egy karót, és viszi Kalmeznek.

Kalmez elnevette magát, ment, és maga hozta, ami kellett.

Kalmez járma vastag szilfából volt, Vatka csodálkozva nézte:

– A jármod, úgy nézem, kizből (lucfenyőből) van – mondja Vatka.

– Az bizony nem lucfenyő, hanem vjáz (szilfa)! – feleli Kalmez.

– De én látom, hogy ez kiz – erősködik a másik.

– Mondom, hogy vjáz! Ki hajlít kizből jármot? – mérgelődött Kalmez.

Csak nagy nehezen értették meg egymást.

Befogták végre a lovat, és útnak eredtek.

– Gyakrabban kell találkoznunk, akkor egyforma lesz a beszédünk – mondogatták.

Feladat

Megtörtént-e, hogy bár mindketten magyarul beszéltetek, te sem értetted egy-egy szavát a szomszéd faluban, városban élő barátodnak? Ha igen, írd meg, milyen tájszót ismertél így meg.

Csillagmondák

Nagymedve

A Göncölszekér hivatalos, tudományos neve Ursa maior (Nagymedve), s a görög mitológián alapul: a Zeusz által elcsábított Kallisztót változtatta medvévé Héra, a főisten féltékeny felesége. Kallisztó azonban még korábban megszülte fiát, Arkaszt, aki később vadászként majdnem megölte medvévé változtatott anyját. Zeusz azonban közbelépett, s mindkettőjüket a csillagok közé emelte. (Arkasz lett a Kismedve – Ursa minor.)

Egy másik mítosz szerint Dionüszosz változtatta a Nagymedve csillagképpé az attikai pásztorok által megölt Ikarioszt...

(Mindkét mondát részletesen olvashatjuk Trencsényi-Waldapfel Imre Görög regék és Mitológia című könyveiben.)

A Medve – Nagymedve népi névként is sok helyen szerepel Európában és Észak-Amerikában az indiánoknál, de gyakran tekintik más állatnak is (hermelin, rénszarvas, szamár stb.) a világ különböző részein.

E csillagkép szekérként való elképzelése megvolt a görögöknél és rómaiaknál is, teljesen általános a szláv népeknél és a germánoknál. Angliában, Svédországban és Dániában Károly szekerének (Karlswagen) nevezik, de még Észak-Amerikában, a dakota indiánoknál is előfordul a szekér elnevezés.

Első magyar előfordulása 1565-ből való – Méliusz Péternél Szent Jób bibliai könyvének magyarra fordításában szerepel: „Isten csinálta az ég közepe mellett forgó Szent Péter szekerét”, s azt is megjegyzi, hogy némelyek Göncöl szekerének nevezik. Később ez a megnevezés vált általánossá, de a bukovinai és moldvai magyaroknál előfordul a Szent János szekere elnevezés is.

A szekér négy kerekét jelző négy, és a rudat alkotó három csillag (s a középső csillag mellett látható pici – tudományos neve: Alcor) elhelyezkedését különféle mondák magyarázzák, amelyek arra felelnek, hogyan

tört le az égi szekér rúdja. Gyakori válasz, hogy „Szent Péter ment a Göncölszekéren, nekiment a mennyország kapujának, és eltört a szekér rúdja.” Sok helyen pedig úgy tartják, hogy utasa, kocsisa Szent Péter, de egy helyen, mégpedig a Baranya megyei Pécsváradon a következőket állították: „Szent Péter szekerén Illés ül. Az ő neve napján rabolták el a zsidók Jézust. Illés ezen a szekéren ment keresni az Üdvözítőt, de nem találta, mert akkor már felment az égbe.”

Isaszegen (Pest megye) Angyalok hintója a neve, és azt tartják róla, hogy „mióta eltört a rúdja, nem tudnak a földre jönni az angyalok.” Szintén itt mesélik, hogy amikor eltört a Göncölszekér rúdja, senki nem merte vállalni, hogy ott a magasban megjavítsa. Végül cigánygyerekek mentek fel a rúd egyenesbe hozására, de nagy vihar támadt, és lepotyogtak. „Csak egy maradt ott, az pedig hetvenkedik. – Ha zimankós, téli, viharos az idő, akkor potyognak a cigánygyerekek.”

A „rúd” középső csillaga (Mizar) melletti apró csillag (Alcor) neve néhol Cigánygyerek, másutt Kisbéres, Ostoros.

Bulgáriában a következőket mesélik a Szekér (Kolata) csillagképről:

Egy legény kiszekerezett az erdőbe fát vágni. Amikor megérkezett, kifogta az ökröket, és elengedte mindkettőt legelni. Észrevétlen odajött egy medve, és megölte az egyik ökröt. A legény, aki nagyon bátor és erős volt, elkapta a medvét, és befogta a szekér elé a megölt ökör helyére, de a medve nem tudta húzni a szekeret, s amikor a legény kutyája megugatta, oldalt ugrott, és eltörte a szekér rúdját. (A szekér elé befogott medvét megriasztó kutya az Alcor.)

Dr. Mándoki László nyomán

Feladat

1. Ismertek-e valamilyen mondát, mesét a Göncölszekérről?

2. Zsigmond Győző néprajztudós Égitest és néphagyomány című könyvében számtalan népi megnevezését találjuk a Göncölszekérnek: Isten szekere, Csiki szekere, Bence szekere, Jancsika szekere, Szent Péter karucája, Szent Györgynek a kocsija, Úti csillag stb. A ti szülőfalutokban, városotokban hogyan nevezik a Göncölszekeret?

Fesd ki!

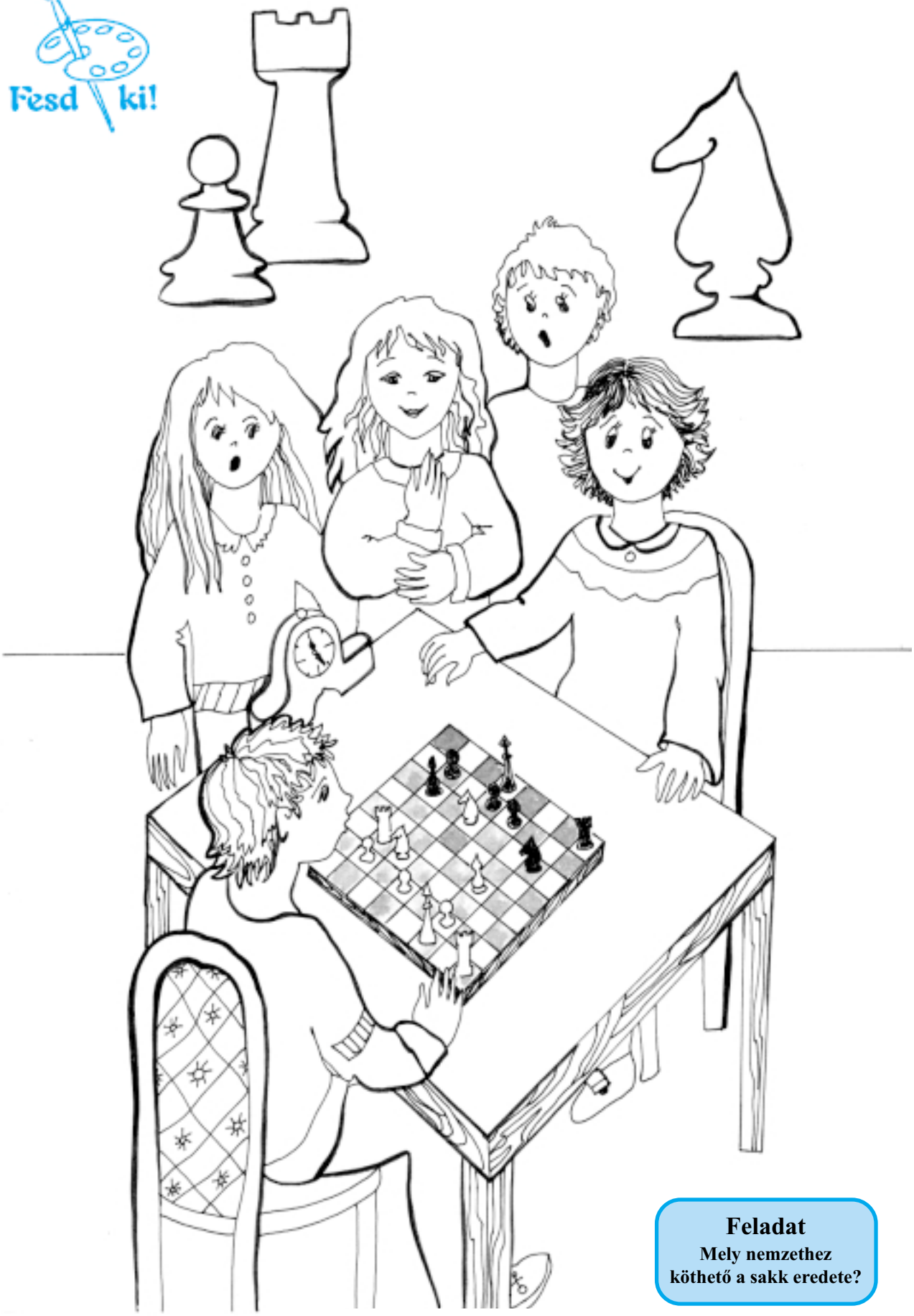

Feladat

Mely nemzethez köthető a sakk eredete?

FRIDERIKA

Régóta ostromoljátok az Irkát, hogy írjunk a sztárokról is. Reméljük, sikerül a kedvetekben járnunk a Tapsiból kölcsönvett interjúval.

Frissen megjelent lemez esetén ritkaság, hogy az előadó tetemes mennyiségű szavazatot kap a slágerlisták összeállításakor. Friderika esetében azonban ez történt. A szép hangú énekesnőnek éppen csak megjelent új albuma, a szavazatok alapján *Hazatalálsz* című dalával majdhogynem odaért az első tíz sikerdal közé. Friderikától egyébként ez a gyors előretörés nem szokatlan, hiszen pályája elején, 1994-ben is egyik napról a másikra robbant be a popzene világába, s azonnal a legnagyobb magasságokba emelkedett. Ráadásul nem is csak idehaza ért el sikereket. *Kinek mondjam el vétkeimet* című dalával megnyerte a hazai táncdalfesztivált, majd e líraian szép számával az Eurovíziós táncdalfesztiválon a negyedik lett. Azután több nemzetközi zenei fesztiválon is sikeresen képviselte Magyarországot. Sokan már nagyon várták most megjelent ötödik nagylemezét.

A népszerű énekesnővel húsvét előtt néhány nappal beszélgettünk, így adódott a kérdés:

– Örömmel vártad a locsolókat diáklány korodban?

– Jaj, nagyon nem szerettem! Anyukámmal együtt rettegtünk. Szerintem a locsolás csak a fiúknak jó. Aztán egy idő után, mikor már az öcsémnek is elment a kedve a locsolástól, nagyokat kirándultunk húsvétkor. Ettől kezdve igazi családi ünneppé vált, szívesen emlékszem rá, nagyon jól éreztük magunkat. Erzsébetvárosi gyerekként már az nagy élmény volt, hogy a szabadban, a természetben töltöttük az időt. Azóta is ez a húsvéti program.

– Ezek szerint igazi városi kislány voltál?

– Igen. Sokáig még a háziállatokkal is csak elméletben találkoztam az iskolai biológiaórán. Így aztán mondanom sem kell, milyen nagy élmény volt számomra a nagybátyám Szeged melletti tanyáján találkozni mindenféle állatokkal: lovakkal, tehenekkel, tyúkokkal és egyebekkel. Ott ültem először lóra, s a többi állattal is ismeretséget kötöttem.

– Hamar megbarátkoztatok?

– Voltak félreértések. Amikor például először a tehén közelébe mentem, és ő megmozdult, hanyatt-homlok menekültem. Aztán persze rájöttem, hogy nincs rossz szándéka és megismerkedtünk. Különösen a lovakat kedveltem meg, azóta is csodálom őket.

– Sportolsz valamit?

– Szeretek síelni, de mostanában inkább a labdajátékokhoz vonzódom, jelenleg a fallabda a kedvencem. Kitűnő sport, egy óra ját-

ték teljesen átmozgatja az embert. Kipróbáltam a manapság divatos különféle kondicionáló tornát is, de unalmasnak éreztem, a labdajátékkal ugyanazt a célt elérem, ugyanakkor sokkal érdekesebb, izgalmasabb. Aztán mikor már jó az idő, jön a futás a szabadban. Óbudán lakom, így a közeli hajógyári szigetre járunk négylábú barátommal.

– Ki ő?

– A kedves kis spánielem. Őt még a városi életforma mellett is megengedhetem magamnak.

– Egy énekesnő számára is fontos a mindennapi mozgás?

– Természetesen. A színpadon szükség van a megfelelő erőnlétre: a közönség előtt nem szabad elfáradni, mert a légszomj és a szuszogás elrontaná az előadást.

– Sok fellépésed lesz az idén?

– Szerencsére szépen betelt a naptáram. Nagyobb és kisebb városokban is találkoztam a közönséggel. Koncertjeim programjában elsősorban az új lemez élő bemutatása szerepel.

Tapsi (Magyarország)

KÖRTÉS SZÍNEZŐ

Vajon hány téli körte maradt nagyanyó éléskamrájában? Megtudod, ha kiszínezed a pontozott részeket.

Mézeskalács (Jugoszlávia)

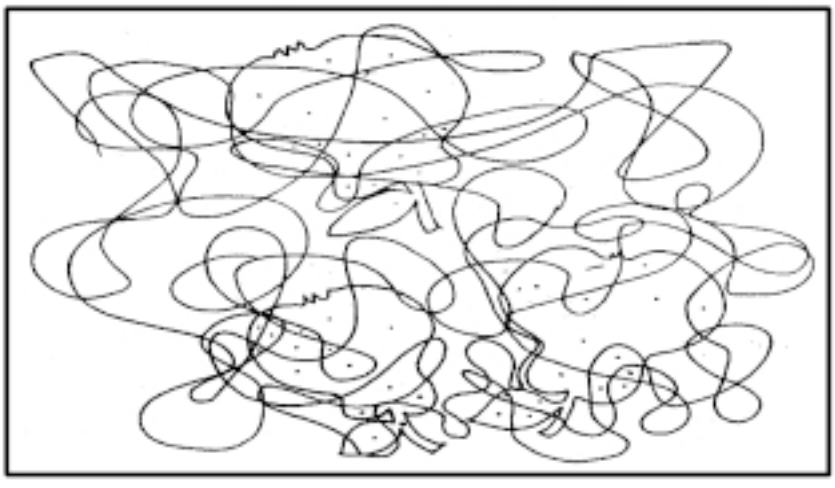

Varázskép

Kiment volna a ház ura a szobából? Szó sincs róla! Ott van a képen, csak éppen elbújt előled. Ha alaposan megnézed a képet, esetleg forgatod magad előtt jobbra-balra, biztos megleled!

Kis Füles (Magyarország)

A növényvilág őszi csodái

Az ősz a természet kiteljesedésének évszaka. A növényvilág jelentős része ilyenkor kínálja a termés, a bőség kosarát, amelyből az ember jó hangya módjára gyűjtögethet. Ma már egyre többen újra felismerik, hogy a növények termése hasznos lehet.

Járj nyitott szemmel, gyűjtögesd az általad jól ismert növények részeit!

A *vadrózsa*, más néven csipkerózsa termése a csipkebogyó. Igen magas a C-vitamin-tartalma (a citroménál is magasabb). A csipkelekvár kellemes reggeli. Gyógyteája meghűlés ellen jó, vesetisztító. A bogyókat még dércsípés előtt kell gyűjteni, amikor pirosak és kemények. A megfeketedett termések teljesen használhatatlanok

A húsos *som* ízes, vöröslő bogyóit ősszel, bokorerdeink szélén gyűjtheted.

Aki kóstolta már, tudja, hogy a somlekvárnak vagy a somszörpnek milyen kellemesen fanyar íze van. A nyersen fogyasztott érett sombogyó pedig C-vitamin-dús, üdítő csemege.

Az ősz eleji *cserszömörce* gyönyörű. Levelei lombhullás előtt bíbor színt öltenek. Minél naposabb helyen él, annál izzóbbak a színei. Levelei, fája, gyümölcse gazdag illóolajban. A tavasz végi virágzás idején furcsa látványt nyújt. Messziről úgy fest, mint egy dús, festett vendéghaj, paróka. Díszfaként kertekben, parkokban is találkozhatunk vele.

Szeretnénk felhívni a figyelmeteket egy ártalmas növényre: a *parlagfűre*. A parlagfű szélmegporzású növény. Hihetetlen gyorsasággal elszaporodott, veszedelmes gyom, amelyet ma már nemcsak a mezőkön, hanem a városokban és üdülőtelepeken is megtalálhatunk.

Az augusztusi és szeptemberi napos időben okoz súlyos allergiás tüneteket! Terjedését gyomlálással, kapálással, vegyszeres irtással, a pázsitok rendszeres kaszálásával lehet visszaszorítani.

Szivárvány
(Magyarország)

AZ EVŐESZKÖZ TÖRTÉNETE

A kanál használata az emberiség történetének legrégibb idejére nyúlik vissza. Az őskorban kagyló alakú kis csészécske volt a kanál, amelynek egészen rövid nyele volt.

Svájcban találtak kőkorszakbeli vájt fakanalakat is. Az egyiptomiak szintén fából készítették kanalaikat, nyelét ember- és állatalakokkal díszítették.

Fémkanalat először az asszírok használtak. Vörösrézből készítették. Az ógörögöknél is szokás volt a fémkanál használata – ez főleg aranyból készült. Ez a szokás azonban nem volt általános jellegű, mivel a görögök legtöbbje homorúra formált kenyértésztából csinált alkalmi evőeszközt. A rómaiaknál is a fémkanál használata volt általános. Erről tanúskodik az, hogy Pompejben több, különböző formájú bronzkanalat is találtak. A legtöbb ilyen kanál hegyben végződött, mivel nemcsak ételmerésre, hanem kagylóbontásra is használták.

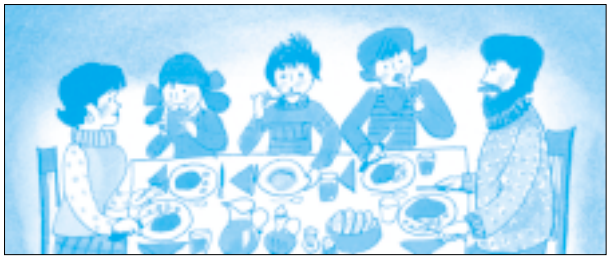

Az ókori kanalak abban hasonlítottak egymáshoz, hogy öblösek, csésze alakúak és sokszor csésze nagyságúak voltak.

Körülbelül 350 éve annak, hogy az étkezéshez villát kezdtek használni, egyelőre azonban csak kiváltságos személyek. Először a XIV. században V. Károly francia király leltárában fordult elő. Ezek a villák egészen kicsik, két vagy három ágúak voltak, és nyelük kanálban végződött.

Apor Péter írja a Metamorfózis Transsylvaniaeban, hogy ezelőtt a magyarok is csak tálaláshoz használtak villát. Csak 1-2 villa volt az asztalnál, azt kézről kézre adták, úgy vettek húst a tányérra. Az asszonyok késüket és villájukat zsinórral az övükhöz kötötték, hosszú zsinóron a köteny mellett lógott, a vége csaknem a bokájukat érte. A férfiak a kést az övükből vették elő, használat után a mögöttük álló szolga megtisztította, s újra visszatették tokjába.

Az evőeszköz mai egyszerű, de praktikus formája a XVIII. században alakult ki.

Jó Pajtás
(Jugoszlávia)

Suli-viccek

Az iskolában a matematika-tanárnő felszólítja Andrist:

– Andriskám, mondj három mértékegységet!

Andris gondolkozik, aztán kivágja:

– Két rövid és egy hosszú...

***

A rossz tanuló felel:

– A víznek óriási jelentősége van az ember életében.

– Miért? – kérdi a tanár.

A rossz tanuló hosszas gondolkodás után:

– Azért, tanár úr, kérem, mert ha nem lenne víz, nem tanulhatnánk meg úszni, és akkor valamennyien megfulladnánk.

***

Biológiadolgozat-írás

– Pali, ne puskázz! – szól szigorúan a tanárnő.

– De tanárnő, kérem, én semmit nem csináltam! – néz fel Pali ártatlanul, mire a tanárnő még szigorúbban:

– Dehogyisnem! Azt hiszed, nem láttam, hogy számoltad a bordáidat?

Bóbita
(Kárpátalja)

Feladat
Egyes állatok miért alusszák át a telet?

Számítógép-suli 18.

A NORTON COMMANDER SEGÉDPROGRAM

A számítógép felhasználói ritkán használják már a DOS operációs rendszer lehetőségeit, mert különböző segédprogramokat készítettek, melyek megkönnyítik a munkát. Ezek egyike a NORTON COMMANDER, de ehhez a programhoz hasonló a DOS NAVIGATOR és a VOLKOV COMMANDER is. A DOS-szal megvalósítható feladatokat, a DOS parancsokat könnyen kezelhető menürendszer segítségével hajthatjuk végre ezeknek a programoknak az alkalmazásával. Majd minden számítógépen megtalálható a NORTON COMMANDER, mert ezek közül a segédprogramok közül ez a legelterjedtebb. Általában az NC könyvtárban szokták beírni a programjait. Ebben a könyvtárban nagyon sok fájl van, és itt találjuk az **NC.EXE** állományt is, melyet elindítva egy bejelentkező képernyő fog megjelenni.

A képernyő legnagyobb részét két panel alkotja, melyekben a beállítástól függően két meghajtó tetszőleges könyvtárának a tartalma látható. A panelek alatt a képernyő legalján az alsó menüsor található, amely a funkcióbillentyűk jelentését mutatja egytől tízig. A funkcióbillentyűk jelentését módosíthatjuk az **Alt** vagy a **Ctrl** billentyűk lenyomásával. A számítógép billentyűzetének felső sorában helyezkednek el az **F1, F2, …F12** jelölésű funkcióbillentyűk, melyek közül az NC program az első tizet használja. A panelen egy sor ki van emelve, vagyis a háttere más színű. Ezzel a fájllal tudunk különböző műveleteket végezni. Például az **Irka.doc** fájlt átmásolhatjuk a másik panelen található **C:** lemez gyökérkönyvtárába a **Copy** paranccsal, vagyis az **F5** leütésével.

Egyik panelről a másikra a **TAB** billentyűvel tudunk átlépni. A panelen belül a négy irányba a megfelelő irányt mutató billentyűvel mozoghatunk.

A könyvtárak nevei csupa nagybetűvel vannak kiírva a panelen, az állományok pedig kisbetűvel. Belépni az adott könyvtárba úgy lehet, hogy a kiemelt sorral az adott könyvtár nevére lépünk, és az **ENTER** billentyűt megnyomjuk. Ekkor az adott panelen megjelenik az aktuális könyvtár tartalma. Az első sorban két pont látható, ami azt jelenti, hogy egy könyvtárban vagyunk. Kilépni ebből úgy tudunk, hogy erre a két pontra állunk, és az **ENTER** billentyűt leütjük.

Amikor egyik könyvtárból a másikba akarunk másolni vagy áthelyezni egy fájlt vagy könyvtárt, akkor az egyik panelen beállítjuk azt a könyvtárt, ahonnan másolni akarunk, a másikon pedig azt állítjuk be, ahova akarjuk másolni vagy áthelyezni. Ezután ráállunk az adott állományra, és megnyomjuk az **F5** vagy **F6** billentyűt.

Egyszerre több fájlt is kijelölhetünk, melyeket másolni, áthelyezni vagy törölni fogunk az **F5, F6** vagy az **F8** billentyűkkel. Ha a könyvtár összes állományát akarjuk kijelölni, akkor elegendő a „+” billentyűt leütni, ekkor megváltozik az összes állomány nevének a színe, a kijelölés megszüntetése a „–” billentyűvel történik. Ezek a billentyűk a billentyűzet jobb oldalán a „számológépen” találhatók. Az **Insert** billentyű segítségével külön-külön egy-egy állományt is ki tudunk jelölni.

Az aktuális könyvtárban az **F7** leütésével tudunk új könyvtárat létrehozni.

A programok indítása úgy történik, hogy rálépünk a megfelelő indítható állomány nevére, és megnyomjuk az **ENTER** billentyűt.

Az **F3** billentyű segítségével meg tudjuk nézni a szöveges állományok tartalmát. Például az **autoexec.bat** fájl tartalmát. Ez a fájl az automatikus indítást végzi a gépen. Az **F4** segítségével szerkeszteni is tudjuk a szöveges állományokat, vagyis javításokat is tudunk bennük végezni.

Az **F9** billentyűvel aktivizálhatjuk a felső menüsort, amely legördülő menük segítségével még nagyon sokféle lehetőséget kínál számunkra, de ezeket már csak gyakorlott felhasználók szokták használni.

A NORTON COMMANDER használata nagyban megkönnyíti a számítógép kezelését, ezért a régebbi számítógépeken, vagyis az IBM 286, 386 és 486 gépeken alkalmazzák A korszerűbb gépeken már egy grafikus felületű operációs rendszert használnak, ez a WINDOWS 95 vagy 98. Ezzel a következő részben fogunk megismerkedni.

Pallay Dezső

*Az alábbi táblázatban összefoglaljuk a **NORTON COMMANDER** legfontosabb funkcióit, amelyeket az adott funkcióbillentyűkkel lehet meghívni:*

FUNKCIÓ-BILLENTYŰ	A FELADAT NEVE	MAGYARÁZAT
F1	**HELP**	Segítséget ad a program használatához (angolul)
F2	**MENU**	Előre elkészített menüket használhatunk
F3	**WIEV**	Szöveges állományok megtekintése
F4	**EDIT**	Az NC szövegszerkesztőjének használata
F5	**COPY**	Könyvtárak, állományok másolása
F6	**RENMOV**	Könyvtárak, állományok átnevezése, használata
F7	**MKDIR**	Új alkönyvtár létrehozása
F8	**DELETE**	Könyvtárak, állományok törlése
F9	**PULLDN**	Felső menüsor aktivizálása
F10	**QUIT**	Kilépés az NC programból
ALT+F1	**LEFT**	Meghajtóváltás a bal panelen
ALT+F2	**RIGHT**	Meghajtóváltás a jobb panelen
CTRL+F1		A bal panel ki-bekapcsolása
CTRL+F2		A jobb panel ki-bekapcsolása
CTRL+O		Mindkét panel ki-bekapcsolása
CTRL+U		A bal és a jobb panel cseréje

A 2001/2. szám feladatainak megoldása

Postabontás

5. oldal

Galamb, pipiske (búbos pacsirta), rigó, seregély, stiglinc (tengelice).

Sajnos egyetlen jó válasz sem érkezett. Figyelmetekbe ajánljuk Herman Ottó *Erdők, rétek, nádasok* című könyvét, melyben sok érdekes és hasznos dolgot olvashattok a madarakról és más állatokról.

14. oldal

Számos szép rajzot kaptunk a vándordiákról. A legjobban *Szvaljavcsik Zsuzsannáé* (Kisgejőc) és a *Demjén lányoké* (Bátyú) tetszett. Ők kapnak jutalmat.

15. oldal

A mesebeli burkus király a poroszok (németek) királya. A mesékben a gazdagság, jólét országa Burkusország. Könyvet kap: *Csopák Mihály* (Nagybégány), *Héder Karolina* (Tiszakeresztúr), *Kovács Csilla* (Zápszony).

17. oldal

A Hu és Kele című művek szerzője Fekete István.

Írószert kap: *Héder Zsuzsanna* (Tiszakeresztúr), *Papp Adrienn* (Kígyós), *Puskás Renáta* (Beregújfalu).

Szvaljavcsik Zsuzsanna rajza, Kisgejőc

20. oldal

A sátorcöveket 45 fokos szögben kell a földbe verni. A szerencse *Dávid Évának* (Zápszony), *Kovács Ágotának* (Bótrágy) és *Veress Nikolettnek* (Feketeardó) kedvezett. Mindhárman Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön* című könyvét kapják.

29. oldal

Vakációs jókívánság: Vidám, eseménydús vakációt!

Szótagolva: Alak, Marabu, Bukéta, Takaros, Rosta

Nevekből név: Kelemen

Közös előtag: francia, haj, fél

Párkereső

1.	– D	6.	– J
2.	– H	7.	– C
3.	– F	8.	– I
4.	– G	9.	– E
5.	– B	10.	– A

Könyvet nyert: *Csatáry Andrea* (Bátyú), *Fedák Marianna* (Ungvár), *Kardos Albert* (Tiszakeresztúr), *Kovács Emília*, *Szvaljavcsik Ivett* (Kisgejőc)

Az én visszatérő álmom

RAJZPÁLYÁZAT

A 2001/1. számunkban meghirdetett rajzpályázatra – minden bizonnyal a határidő túlzott rövidsége miatt – csupán 28 pályamunka érkezett. Íme az ügyesek névsora, akik egy hét alatt elkészítették s beküldték rajzaikat: Bimba Katalin, Bimba Tímea (Szernye), Bíró Benjámin (Fertősalmás), Boros Zsanett, Demjén Diána, Demjén Olga, Demjén Sándor (Bátyú), Demjén Izabella (Rát), File Gábor (Beregszász), Galambos Gabriella (Bátyú), Hadar Renáta(Csongor), Hide Katalin (Csap), Jánki Zoltán (Tiszakeresztúr), Juhász Rita (Bátyú), Kézi Viktória (Gát), Leskó Adriána Petronella (Nagyszőlős), Nyeste Gergely (Bátyú), Nyeste Julianna (Bátyú), Orosz Dóra (Dercen), Ruszinka Nóra (Déda), Sándor Tibor (Forgolány), Sándor Tibor (Csongor), Szanyi Katalin (Nagydobrony), Tamási Éva (Csongor), Tóth Károly (Szernye), Úr Gergely (Csongor), Varga Gergely (Bátyú), Vince Szabina (Tiszabökény).

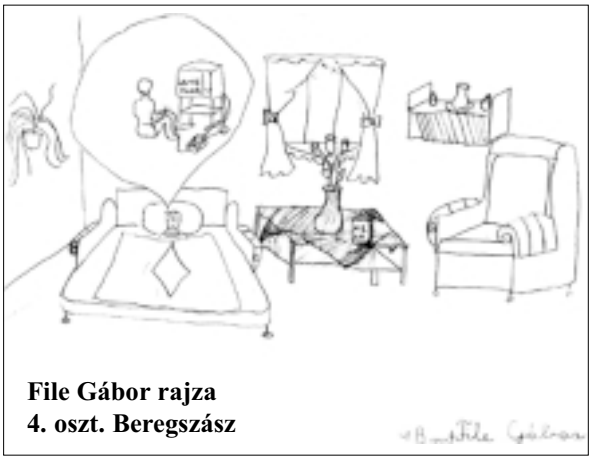

File Gábor rajza
4. oszt. Beregszász

Sokan nem értették meg a pályázat témáját, vágyaikról írtak, rajzoltak:

„A rajzom nem a legjobban sikerült, de szerintem tökéletesen kifejezi a vágyamat, hogy egyszer kilépjek földünk határaiból, s onnan a magasból tekinthessem meg az annyi katasztrófa után is még mindig csodálatos földünket.”; „Az én elképzelt álmom az, hogy egyszer a természetet fogom védeni.”

A pályázat kiírásakor az ismétlődő éjszakai álmaitok lerajzolására gondoltunk.

A magyarországi tanárokból álló zsűri döntése alapján a „kicsik” csoportjában *File Gábor* beregszászi levelezőnk lett az első, a II. *Hadar Renáta* (Csongor), a III. *Leskó Adriána Petronella* (Nagyszőlős). A „nagyok” csoportjában *Demjén Olga* (Bátyú) az első, a II. *Szanyi Katalin* (Nagydobrony), a III. *Sándor Tibor* (Csongor). A szerkesztőség különdíját *Jánki Zoltán* tiszakeresztúri levelezőnk nyerte.

A nyertesek Michelberger Mária Svájcban élő támogatónk ajándékát kapják.

Árvíz

Márciusban megnyílt az ég csatornája,
Hatalmas eső zúdult a hegyek oldalára.
A kicsi patakok folyóvá duzzadtak,
Fenyegetni kezdték a nyugodt falvakat.

A Tisza percek alatt
Métereket áradt.
Áttörte Tarpánál
A meggyengült gátat.

Rohant az áradat,
Nem nézett ő hátra.
Pár nap alatt elért
Az ukrán határra.

Elsodort ő mindent,
ami elé került.
Ember is, állat is
Előle menekült.

Puszta kézzel kezdtünk
Gátat építeni.
Emberek ezrei
Jöttek segíteni.

Napokon keresztül
Rettegésben éltünk:
Megállíthatjuk-e,
Vagy el kell menekülnünk?

Hála a dolgos emberi kezeknek,
Megfékezték a vad elemeket.
Éjjel-nappal virrasztó elgyötört emberek,
Köszönetet mondunk ezért mindenkinek.

Kovács Ágota, Bótrágy

Sándor Tibor rajza. 14 éves, Csongor

Évek

Beköszöntött a harmadik évezred,
Ezer éve vettük fel a kereszténységet.
István volt a legnagyobb király,
Koppány el akarta foglalni trónját.

István nem hagyta ezt annyiban,
Hisz Koppány a pogány hitet akarta.
Azóta sokat változott a világ,
A huszonegyedik századba léptünk át.

Olyan korban élünk,
A Holdon kutatóállomás épül.
Hát majd ezer év múlva
Milyen lesz a technika!

Jánki Zoltán
7. oszt. Tiszakeresztúr

Őszi fa

Az évszakok közt
az ősz
a legszínesebb.
Az ősz
a legpompásabb.
Szép szín
a piros, a zöld,
a sárga és a barna.
A világon a legszebb
egy őszi fa.

Marina Izabella
6. oszt. Aknaszlatina

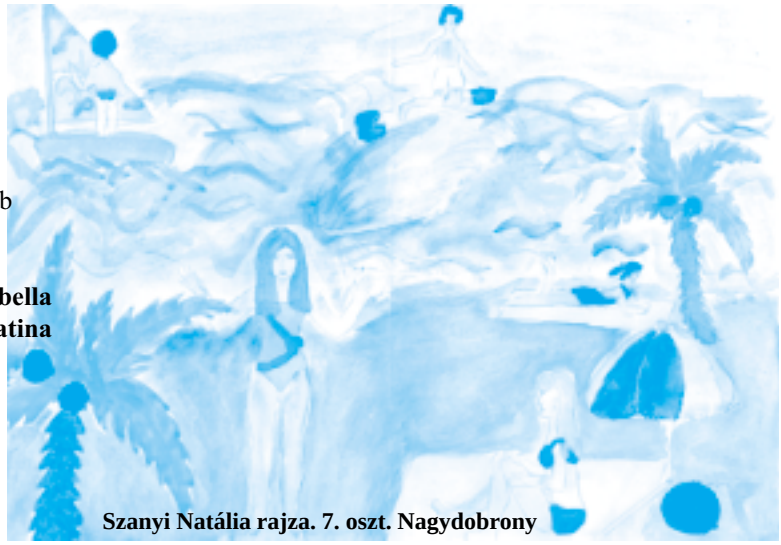

Szanyi Natália rajza. 7. oszt. Nagydobrony

Leskó András rajza. 5. oszt. Nagyszőlős

Nyár

Süt a nap,
s a nappal meleg.
Hullámzik a tenger,
a gyerek szalad.

Az este csillagos,
és enyhe szellő fújdogál.
Az anya altatja gyermekét...
Este édes a pihenés.

Pataki Alexandra
4. oszt. Forgolány

Lázár Ervin

A hétfejű tündér

Nem volt nálam csúnyább gyerek Rácpácegresen. Azazhogy mit beszélek, hetedhét országon nem akadt nálam csúnyább gyerek. A lábam gacsos volt, a hasam hordóhas, a fejem úritök, az orrom ocsmonda, egyik szemem balra nézett, másik szemem jobbra nézett, hívtak emiatt kancsalnak, bandzsalnak, sandának, bandzsának, kancsinak, bandzsinak, árokba nézőnek; tyúkmellem volt, suta voltam, fülem, mint az elefánté, harcsaszám volt, puklis karom, a termetem girbegurba.

Hát ilyen csúnya voltam.

Vagy tán még annál is csúnyább.

Úgy szégyenkeztem emiatt, ahogy még senki Rácpácegresen. És forrt bennem a düh, emésztett a méreg, rágtam magam, elöntött az epe. Miért vagyok én ilyen csúnya? Kiért? Miért? Mi végre? Ki végre?

Két zenész lakott a szomszédomban Rácpácegresen. Jobbról Rácegresi, balról Pácegresi. Rácegresi tudott furulyázni, Pácegresi nem.

Rácegresi azt mondta nekem:

– Csúnya vagy, csúnya vagy, de azért rád is süt a nap. Ha egyszer jó szíved lesz, el is felejted, hogy csúnya vagy. És meg is szépülsz tőle.

De én nem jó akartam lenni. Szép akartam lenni. Mérgelődtem, acsarkodtam, kardoskodtam, epéskedtem.

Pácegresi meg azt mondta:

– Olyan randa vagy, hogy nem lehet rád nézni. Téged elvarázsoltak. Ez a hétfejű szörny varázsolt el téged biztos, aki itt lakik Csodaországban. Azt kellene megölnöd.

– De amikor olyan szépen énekel – mondtam neki.

Pácegresi legyintett.

– Álnok ének az – mondta. – Így csalja tőrbe az áldozatait.

Ez a hétfejű szörny vagy hétfejű sárkány avagy hétfejű boszorka ott élt hozzánk közel. Mert Rácpácegres a Négyszögletű Kerek Erdő közepén van, s innen csak egy ugrás Ajahtan Kutarbani király fazsindelyes palotája, s a palota mögött meg rögtön kezdődik Csodaország. Ott lakott ez a hétfejű micsoda. És esténként gyönyörűen énekelt. Hét szólamban. Mind a hét szájával más szólamot. Hát ő varázsolt el engem. Őmiatta lettem ilyen rút. Na megállj – gondoltam magamban. Elhatároztam, hogy megölöm.

– Ez az egyetlen lehetőség – helyeselt Pácegresi, a zenész, aki annyira nem tudott furulyázni, hogy már nem is akart, a furulyája is tömör arany volt, lyuk se volt rajta.

Ettől kezdve mindennap edzettem, hogy legyőzhessem a hétfejű szörnyet. Hétfőn sárkánytejet ittam, kedden lándzsát szórtam, szerdán karddal hadakoztam, csütörtökön baloskával, pénteken péklapáttal, szombaton szablyával, vassal, vérrel, vencsellővel.

– Megöllek, gonosz szörny, megöllek, elvarázslóm – ropogtattam a fogaim között.

A talpam alatt rídogáltak a füvek. Csak mentem: dimm-dömm. Mit nekem fák! Az ég sóhajtozott, a föld nyöszörgött. Csak mentem: zitty-zutty. Mit nekem ég, mit nekem föld!

Hajnaltájt értem Csodaországba, még alig-alig pirkadt. De rátaláltam a Hétfejűre. Ott aludt egy eukaliptuszfa alatt, be volt hunyva mind a tizennégy szeme.

Nosza, nekiestem. Sutty, levág-

tam az első fejét – mintha egy húr pattant volna el, földtől holdig érő, megzengett a világ. Fölébredt persze, álmélkodva bámult rám tizenkét szemével. Nem kíméltem, nyissz, levágtam a második fejét is! Illatok szabadultak el ekkor, kikerics, fodormenta, kakukkfű, orgona és nárcisz illata. Felém nyúlt, meg akart fogni. De nem hagytam magam. Dolgoztam keményen a karddal, lándzsával, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencsellővel.

Lehullt a harmadik feje is – források, csermelyek bugyogtak fel egy pillanatra.

A negyedik is – aranyhajfonatok libbentek s tűntek el a fák közt.

Az ötödik is – felcsilingeltek s elhaltak szánhúzó lovak téli csengettyűi.

A hatodikat nagyon féltette, húzta, óvta, de nem menekült. Lenyisszantottam. Harang szólalt meg akkor, sok békességes harang. Egyre halkabban, egyre halkabban...

De akkor, jaj, elkapott! Szorosan magához ölelt, mozdulni se tudtam. A fejem épp a mellére szorult, hallottam a szívdobbanásait. Koppkopp – dobogott a szíve. És azt kérdezte tőlem:

– Mit vétettem én neked, ember fia?

– Megölhetsz – mondtam neki, – szétroppanthatsz. De akkor is jól tettem, amit tettem, mert ilyen csúnyává varázsoltál. Én vagyok a legcsúnyább ember a földön.

Fölpillantottam, megláttam a szemét. Fénylett a szem, mint szép távoli csillag. Megláttam az arcát. Tavak jóságos tükre, föld barna nyugalma, templomok békéje, májusi rétek szépsége – ilyen volt az arca.

– Te bolond, te bolond – mondta kedvesen.

Megcsókolt jobbról, megcsókolt balról, megcirógatott.

Ez nem öl meg engem, ez nem varázsolt el engem, ez nem bánt engem, ez szeret engem. És már sírtam is: te úristen, hat fejét levágtam!

Elengedett. A szeme tükrében megláttam magam. A lábam egyenes volt, a hasam sima, a fejem hosszúkás, nem voltam se bandzsa, se lapátfülű, se tyúkmellű, se harcsaszájú.

Térdre estem előtte.

– Nem érdemlem én ezt – mondtam neki –, változtass vissza rúttá. Hiszen hat fejed levágtam. Jaj, csak visszaragaszthatnám!

Rázta a fejét, hogy nem lehet. Mosolygott.

Ekkor kelt föl a nap, rásütött. Akkor jöttem rá, hogy hiszen a Hétfejű Tündért akartam megölni, a világ legjóságosabb tündérét. Balga ésszel hat fejét levágtam.

Mi lesz, ha ez az egy feje is elvész?

– Engedd meg, hogy a testőröd legyek, engedd meg, hogy őrizzelek – mondtam neki.

Bólintott.

Soha többé nem mentem vissza Rácpácegresre, ott maradtam a tündért vigyázni.

Őrzöm őt ma is lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencsellővel.

Ne is próbáljatok rossz szándékkal közeledni hozzá! Nem engedhetem bántani!

Mert egy bolond levágta hat fejét, csak egy maradt neki. Erre az egyre vigyázzunk hát mindannyian. Lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencsellővel. És szeretettel.

Ha tetszett a történet, maradjatok még kicsit a szereplőkkel. Gyermeknapon, táborokban már só-liszt gyurmáztunk. (Az Irkában a 2000/4. szám 21. oldalán olvashattok az alapanyag elkészítéséről.) Formázzátok meg a szereplőket, tűzhely sütőjében, radiátorok tetején szárítsátok meg, majd vízfestékkel színezzétek. Kellemes szórakozás, felvidítja a ködös, esős őszi délutánokat, s akár házi bábelőadást is rendezhettek.

Miért?

Miért bőgnek ősszel a szarvasbikák?

Szeptemberben és októberben van a szarvasok párzási időszaka. Az ágas-bogas agancsú öreg bika ilyenkor keresi fel a teheneket, állandóan a közelükben tartózkodik, és messzire elhangzó bőgést hallat. Ezzel is igyekszik vetélytársait távol tartani. Ha mégis odamerészkedik valamelyikük a szomszédból, agancsaikkal egymásnak fordulva, kemény párviadalokat vívnak. A győztes maradhat a tehenekkel, a vesztesnek menekülnie kell.

Schmidt Egon

Tudod-e, hogy

a) egy utazás a Föld középpontjába meglehetősen izzasztó túra lenne?
b) mintegy 200 km-rel a felszín alatt a hőmérséklet 1500 ^{0} C?
c) a kőzet fehéren izzik?
d) a fémek túlnyomó többsége már ez alatt a hőmérséklet alatt megolvad?
e) a Föld belsejében uralkodó nagy nyomás miatt nem olvad meg, csak meglágyul?
f) a cseppfolyóssá válás jóval mélyebben következik be?
g) a vulkánkitöréskor kiömlő olvadt kőzet zöme 100-300 km mélyről jön?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Banán puddingpaplanban

Hozzávalók (4 személyre)

2 banán, 1 zacskó vaníliás pudingpor, 5dl tej, 3 evőkanál cukor, 2 evőkanál kókuszreszelék

Vegyetek egy mélyebb tálat, habverővel keverjétek össze a pudingport és a cukrot egy kevés tejjel szép simára, hogy az apró csomók is eltűnjenek. Ezután öntsétek rá a többi tejet, és dolgozzátok jól össze. Állandó kavarás mellett főzzétek néhány percig, hogy a puding közepesen besűrűsödjék. Húzzátok le a banán héját, karikázzatok mindegyik tálkába egy-egy felet. Öntsétek le a pudinggal, és szórjátok meg a kókuszreszelékkel. Várjátok meg, amíg egészen kihűl, csak azután fogyasszátok.

Tündöklő szellemek

Gábor Áron,

a székely ágyúöntő

A háromszéki Berecken lakó Gábor család minden nemzedékének férfitagjai emberemlékezet óta határőrként szolgáltak.

Gábor Áron a csíksomlyói gimnáziumban tanult, s mivel a fűrás-faragás csínját-bínját apja mellett elsajátította, szabadidejében ördöngős masinákat szerkesztett – tűzifát felhúzó csigasort, tüzet oltó vízipuskát –, s ezzel nagy tekintélyre tett szert társai között.

1831-ben megkezdte szolgálatát a 2. gyalogezredben. Feladatait oly kiválóan látta el, hogy a császárvárosba került. Bécsben a tüzérségi ismeretek mind tökéletesebb elsajátítása érdekében felsőbb műszaki előadásokat hallgatott.

Tizenöt évi katonáskodás után leszerelt, de elérkezett 1848 novembere. Sepsiszentgyörgyön összeült a megyeülés, hogy döntsön: harc vagy behódolás. Háromszék kormánybiztosa kijelentette: a lelkesedés szép, de ágyúk nélkül nem ér semmit. Ekkor a hátsó sorok egyikében felállt Gábor Áron, s így szólt: „Lészen ágyú!" S 15 nap múlva Gábor Áron valóban bemutatott 5 ágyút, s a közgyűlés az ellenállás mellett döntött.

Gábor Áron az ellenállás lelke, a tüzérség megszervezője lett, akit Kossuth tüzérhadnaggyá, Bem pedig őrnaggyá léptetett elő. Irányítása mellett több száz ágyút öntöttek. Az Uzon és a Kökös vidéken felállított ágyúkat Gábor Áron maga irányította. Már két lovat kilőttek alóla, amikor őt is eltalálta egy ágyúgolyó.

ÉRDEKES ÁLLATOK

Az őz (Capreolus capreolus)

Bár közismert, mégis érdekes állatnak tekinthetjük az őzet. Európa talán leggyakoribb, rendkívül kecses, karcsú, páros ujjú patás állata. Testmérete és súlya igen változékony. Átlagos magassága 60 cm, súlya 20 kg körül van. Szőrzetének színe nyáron „őzvörös", télen szürkésbe hajló. Farán fehér szőrfoltot találunk, mely optikai jelzésül szolgál: anyjuk fehér foltos fara utat mutat menekülés közben a gidáknak.

A bak ősszel leveti agancsát, és tavasszal újat növeszt a helyébe, amelyen ritkán találunk háromnál több ágat. Eredetileg a dombos-hegyes vidékek lakója, de ma már sík vidékeken is szinte mindenütt megtaláljuk. Tápláléka fűfélékből, lombból, rügyekből, termesztett növényekből áll. Igen válogatós. Az őzeket többnyire alkonyatkor és hajnalban láthatjuk a tisztásokon, az erdő szélén legelni, de a júliusi-augusztusi üzekedéskor nappal is sokat mozognak. Májusban-júniusban a suták (nőstény őzek) egy, két vagy három gidát ellenek. A tél beálltáig, amikor az őzek csapatokba verődnek, anyjuk igen gondosan neveli őket. Gyakran bukkannak kirándulók az anyaállat által elrejtett szopós gidára, s meggondolatlanul dédelgetni kezdik, pedig ezzel halálra ítélik. Finom szaglású anyjuk megérezvén az emberszagot kölykén, magára hagyja azt. A gidák ilyenkor éhen pusztulnak.

A közhiedelemmel ellentétben az őz goromba, kötekedő állat. Háznál nevelve a bak az emberre igen veszélyessé válhat. Szinte minden őznevelési kísérlet tragédiával végződött idáig.

Jakab Nóra

Fakanálbábok

Elkészítéséhez szükséges: 1 fakanál, pamut, bármilyen textil. Ennél a bábnál a fej és a test adott. A szemet, orrot, hajat és szájat kell elkészíteni és tetszés szerint öltöztetni. Felhasználhatunk a hajhoz fonalat, a szemhez flittert vagy gyöngyöt, az orr- és szájrészhez pedig maradék textilt. Ezeket felragasztjuk a fejre.

A baba karját formálhatjuk összetekert rongyhengerből. A ruha varrás nélkül alakítható ki.

Csak Micimackó szereti a mézet?

A ködös, esős időben könnyen megfázunk, fáj a torkunk, légcsövünk. Ilyenkor jólesik és segít egy csésze mézes tea.

A méz az emberiség legősibb tápláléka. Távol-Keleten már i. e. 2700-ban írtak a méz gyógyító erejéről és hatásáról.

A legenda szerint Démokritosz mézfogyasztással

hosszabbította meg az életét, így 109 esztendőt élt meg.

Nos, hogy mennyire volt igaza a méz tartós és tartósító állapotára vonatkozóan, arra a legjobb példa, hogy Nápoly mellett, Paestumban 2300 évesre becsült mézet találtak egy áldozati amforában.*

A magyar nép vándorlásai során ismerte és étkezésében mindig is hasznosította a mézet. A méhészet magyar története királyaink kemény adóztatásával, a középkori magyar állam történetével egyidős. I. Géza királyunk 1075-ben oklevélben elrendeli, hogy a balatonszőlősi monostor 12 akó** mézet szolgáltasson be. 1765-ben Mária Terézia irányítja újra a figyelmet az akkor éppen elhanyagoltnak tűnő méhészkedésre, nem sokkal később Bécsben méhészeti főiskola is létesül.

**amfora – nagy, kétfülű korsó*
***akó – űrmérték, kb. fél hl*

A mi nyelvünk

Találkozásaim az anyanyelvvel

(Részletek)

Szavak... elfelejtett, kisemmizett szavak. A névtelenség Duna vizével, Tisza vizével, Szamos vizével elsodortatott szavak! Rólatok legalább megemlékeznek! Mert ti foghatók és tapinthatók voltatok. De ki ad nevet a megnevezhetetlen hiánynak? Annak, aminek ti csak jobbágyai, szolgálóleányai, nyílt eszű napszámosai voltatok?

Ha manapság elkezd valaki egy mondatot, könnyű megsejteni a végét. Titkot, erőt, lenyűgöző leleményt nemigen rejteget már a nyelv. Gondolatot még csak-csak, de életet, amely hitelesítője, társa lehetne a gondolatnak, mint nő a férfinak, alig.

Magam se tudnám, hogy mekkora ez a – szavak elvesztésénél is nagyobb – veszteségünk, ha az utóbbi öt-hat esztendőben nem részegültem volna meg jó párszor olyan mondatoktól, melyeknek minden íze őrzi még hajdani nyelvünk természetét. Őrzik a szavak, a szavakból kibomló képek, a mondat-bujkálások, őrzi a szavak közti csönd, a lélegzet melege, a vére. „Annyi verést megettem, hiszi-e? – néz rám egy fekete ruhás gyimesközéploki asszony. – De úgy vagyunk, ha nincs ember, nincs semmi". Két mondat, de belefér az egész élet.

Egy temetési menetben azt hallom a halottról: „Már öregember volt, de a menyecskék örökké ott csiripoltak a derekában."

Egy anya beszél a legkisebb lányáról. Azt mondja: „Annának olyan ura van, tedd a sebre, meggyógyít." Úgy írom ide, mint egy ismeretlen népdalt, vagy mintha egy ismeretlen balladát másolnék le izgatottan.

Csoóri Sándor

Nyitvavan az aranykapu

Kubai zálogosdik

Kubában se szeri, se száma azoknak a játékoknak, amelyek tulajdonképpen csak ürügyül szolgálnak a zálogadásra és a zálogkiváltásra. Ezek közül választottunk kettőt.

A plébános kalapja

A játékosok egy tág körben ülnek. A kör közepén áll a játékvezető, s így szól: „A plébános elvesztette a kalapját, és nekem azt mondták, hogy valaki ebben a szobában megtalálta és elrejtette. Én nem tudom, ki az, de úgy hiszem, te!” Egy játékos nevét mondja, és abban a pillanatban rá is mutat az illetőre a körben. Annak a világért sem szabad válaszolnia, de még nevetnie sem, hanem fejének határozott mozdulataival tagadnia kell a vádat, és rá kell mutatni valakire, hogy az volt. Az persze maga is tagadólag rázza majd a fejét, és megint másvalakire mutat. És ez így megy tovább körbe.

A lényeg az, hogy senkinek sem szabad beszélnie vagy nevetnie, mert a játék célja éppen abban áll, hogy valakit annyira zavarba hozzanak, hogy ne tudja megőrizni komolyságát, vagy pedig figyelmetlenül elmulassza a folytatást. Az ilyen játékostól aztán zálogot lehet venni. A megvádolt játékos meglepődése és ünnepélyes tiltakozása meglehetősen mulatságos látvány, és nehéz is megállni nevetés nélkül. Így aztán egyre több zálog gyűl, mert a többieknek is zálogot kell adniuk, ha nevetnek. A zálogok kiváltása a mi szokásaink szerint történik.

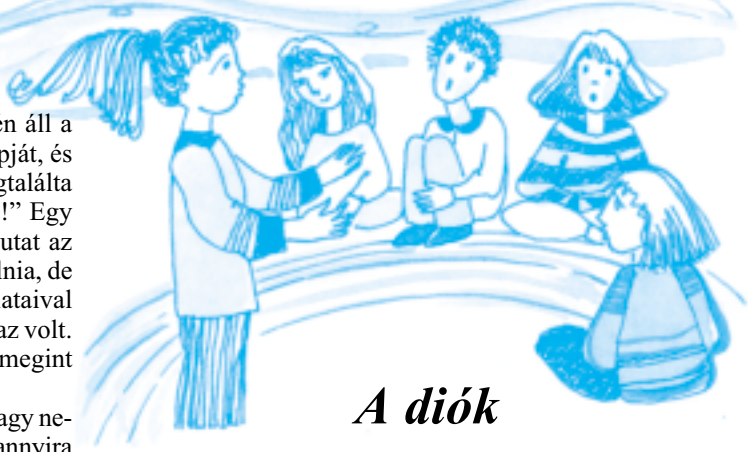

A diók

A játékosok körben ülnek, középen áll a játékvezető, aki közöttük különféle mondatokat oszt ki.

Például ilyeneket: „Mennyibe került?” „Mit kérsz érte?” „Engedsz-e az árából?” stb.

Más játékosok számokat kapnak, mégpedig az ötös számnak különféle többszöröseit. Tehát egyik lesz a tízes, a másik a huszonötös, a harmadik az ötvenes és így tovább, tetszés szerint.

Aztán elindítja a játékot azzal, hogy megkérdezi: „Mennyibe került?” A játékos, akire ez a mondat jutott, jelentkezik: „Itt vagyok!”

Mire a játékvezető: „Mennyibe került a dió, amit legutóbb a piacon vásároltál?” Az illetékes játékos válaszol: „Huszonötbe.” Erre a „huszonöt” fog jelentkezni. A játékvezető most hozzá fordul: „Engedsz-e az árából?” „Huszonöt” azt mondja: „Engedek tízet.” Most az a játékos jelentkezik, akire a tízes számot osztották, és így tetszés szerint folyik a párbeszéd tovább. A cél az, hogy a játékvezető lehetőleg minden játékost bevonjon, megfelelő kérdéseket adva, illetve válaszokat engedve neki.

A párbeszéd addig folyik, amíg mindenki legalább kétszer-háromszor nem volt soron.

A részvevőknek jól kell figyelniük a beszélgetésre, mert aki nem válaszol a megfelelő időben, vagy hibásan válaszol, azaz úgy, hogy válaszával nem lehet a játékosok egyikét sem bekapcsolni a párbeszédbe – az zálogot ad.

Körkörös rejtvény

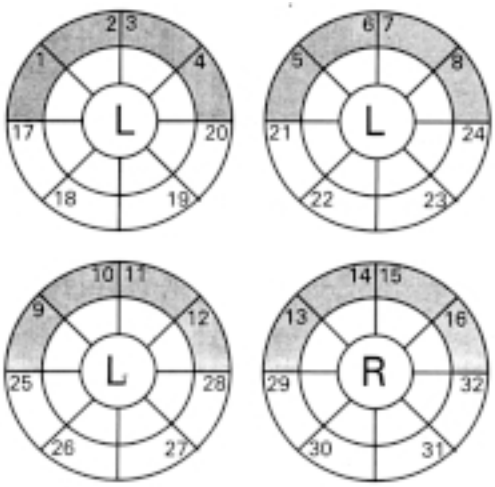

Egy kisfiú kérdezi a barátjától:
– Mit kaptál a születésnapodra a papádtól?
– Mint minden évben, idén is egy csúzlit és egy labdát.
– Minden évben ezt kapod tőle? Hogyhogy?

Megfejtés: a felső körívek betűit sorban összeolvasva megkapod a vicc poénját. A szavakat a megadott számok között átlósan kell beírnod. Minden szó ötbetűs, és egy-egy körben a középső betű ugyanaz. Segítségül a középső betűket meg is adtuk.

1-20: Mesékben a maci kedvenc gyümölcse
2-19: Szándékosan felborít valakit, valamit
3-18: Rátapos
4-17: Hátrafelé halad a jármű

5-24: Üvegén át fény jut a lakásba
6-23 Sportjátékok körbe kerített helyszíne
7-22: Mohamedán isten
8-21: Lepke, pillangó

9-28: Nem ülök, ...
10-27: Sertéskölyök
11-26: Bolt
12-25: Evőeszköz

13-32: Helyiérték (000)
14-31: Vadgalamb
15-30: Gyümölcsjoghurtok kedvelt ízesítése
16-29: Könnyet hullat valami miatt

Képlopó

Valaki elcsent az ábrából egy négyzet alakú darabkát. Mielőtt a csíny kiderülne, válaszd ki a betűvel jelölt részek közül azt az egyet, mellyel kiegészíthető az ábra! Melyik mellett döntöttél?

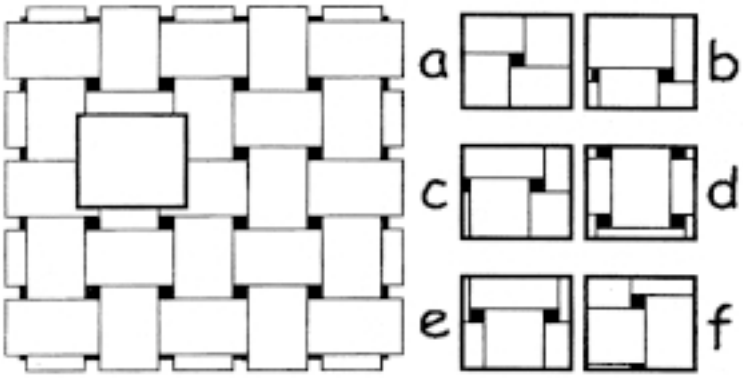

Irodalmi rejtvény

Keresd az íróhoz illő művet! Milyen jelzővel lehet illetni valamennyi írót?

Pálóczi Horváth Lajos	Szép Angéla háza
Kovács Vilmos	A sátán fattya
Balla László	Az ugató lány
Tamás Mihály	A kígyó önmagába mar
Nagy Zoltán Mihály	Álompákász
Horváth Sándor	Azt bünteti, kit szeret
Szöllősy Tibor	Holnap is élünk

Beküldési határidő: 2002. január 1.

Kitöltőcske

Töltsd ki a megadott meghatározások szerint a vízszintes sorokat!

Ha pontosak a válaszaid, a kiemelt sorokban a számítógéppel kapcsolatos, gyakran előforduló kifejezést kapsz (angol írásmóddal).

1. Becézett férfinév
2. Csónak – népiesen
3. Hasonló valamihez
4. Becézett István
5. Rakodik
6. Amerikai egyetem

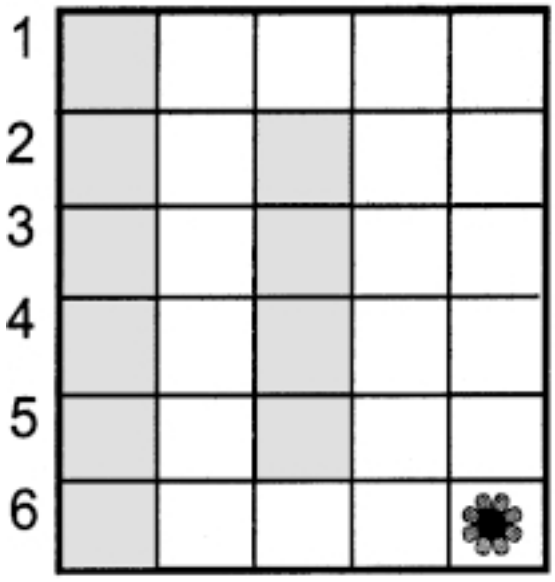

Keresztnév-kereső

Weöres Sándor Kutya-tár című versének szereplője a Kutyafülű családnevet viseli. A személynevét sajnos elvesztette. Megtalálod, ha összeolvasod a fiúnevek kezdőbetűit:

Alex-Evelin	Detre-Odett
Noémi-Lénárd	Ányos-Amálka
Albin-Boróka	Maja- Rajmund

Tündérujjak

Mértanvilág

Színes papírdarabkákból vágj ki háromszögeket, négyszögeket, köröket, kicsit meg nagyot, amilyen éppen az eszedbe jut. Ne feledkezz meg a hosszú, pálcikaszerű téglalapokról sem, mert ezekre is szükséged lehet.

Keverd jól össze a kivágott mértani formákat, és nézegesd egy ideig: mire emlékeztetnek? Mi jut róluk az eszedbe? Te magad is csodálkozni fogsz, mennyi furcsa képet hoz létre a véletlen! S a véletlennek segíteni is lehet: kiigazíthatod, befejezheted az ábrát. Ha jól sikerült, ragaszd fel egy rajzlapra! A képek aztán mesélni kezdenek. Mint például ezek:

Tulipán lovag hajóra szállt és elvitorlázott. Egy év múlva megjövök! – ígérte. Telt-múlt az idő. Kedvenc lova már türelmetlenül toporzékolt az istállóban. Beszélő madara a fa tetejéről leste a tengert... Folytasd kedved szerint, s készíts a mértani formákból illusztrációt a mesédhez.

KINCSES ISTVÁN

Csipkebokron csecsebecse

Csipkebokron
csecsebecse;
trécsel a sok
hecsepecse:
- Etyepetye!
- Letyefetye!
Csipkebokor
kincse, kecse:
hecsepecse -
nagy a becse!
Oda is száll
a darázs:
kell neki egy
harapás
- etyepetye -,
hogy megegye.

Ujjmondóka

Hüvelykujjam almafa,
Mutatóujjam megrázta,
Középső ujjam felszedte,
Gyűrűsujjam hazavitte,
A kisujjam mind megette,
Megfájdult a hasa tőle.

(Népi mondóka)

KÁNYÁDI SÁNDOR

Fa az ágát földre hajtja

Fa az ágát földre hajtja,
Kínálja magát az alma.

Sárgán nevet rád a körte,
Lepottyan, ha nem nyúlsz érte.

Ásót, kapát fogj marokra:
Leszáradt a krumpli bokra.

Ha nem ügyelsz reggel, este,
Dió koppan a fejedre.

Foszló kertjei az ősznek,
Ökörnyálak kergetőznek.

Virradattól napnyugtáig
Dombok hátán traktor mászik.

Füstöt is vet, csoda-kéket,
S húz vagy három vetőgépet.

CSANÁDI IMRE

Mókuscsalogató

Erre csörög a dió,
arra meg a mogyoró, –
mogyoróbokron,
diófán,
mókusfüttyös
domb alján.

Gyümölcsös tál

A tányéron néhány ízletes, ősszel érő gyümölcs körvonalát láthatod. Felismered-e valamennyit? Ha van kedved, rajzold le te is kedvenc gyümölcsödet, és küldd el az Irkának!

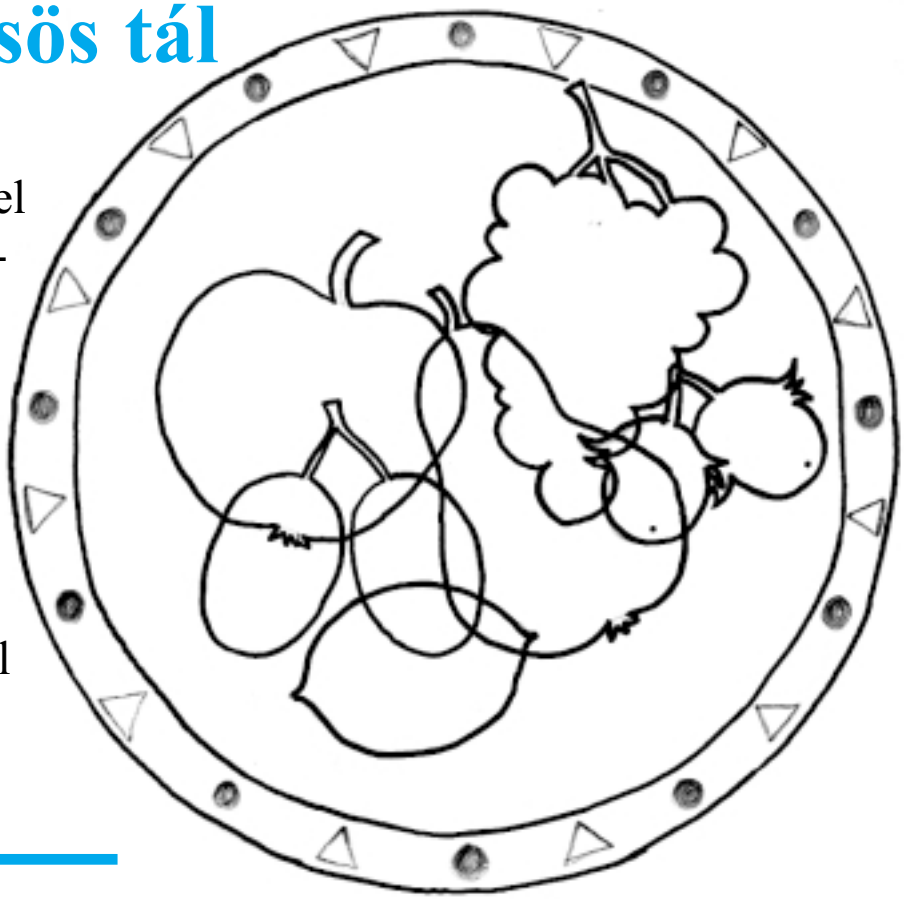

Mondóka

A mondókát egy játékhoz is felhasználhatjátok. Álljatok körbe, a kosár helyett egy labdát adogassatok kézről kézre! Igyekezzetek minél előbb továbbadni, mert akinél marad, az fizeti az árát, vagyis kimarad a játékból.

Itt a kosár,
Mi van benne?
Aranyalma,
Aranykörte.
Add tovább!
Add tovább!
Te meg fizesd
Az árát!

(Népköltés)

A Kukacos alma

Kis kukacunk nagyon szeretne eljutni az alma egyik oldaláról a másikra, ám közben falatozna is egy keveset. Az alma belsejében viszont annyi már a járat, hogy szinte lehetetlen dolog rálelni a kivezető útra. Te melyik úton indítanád el a kis kukacot?

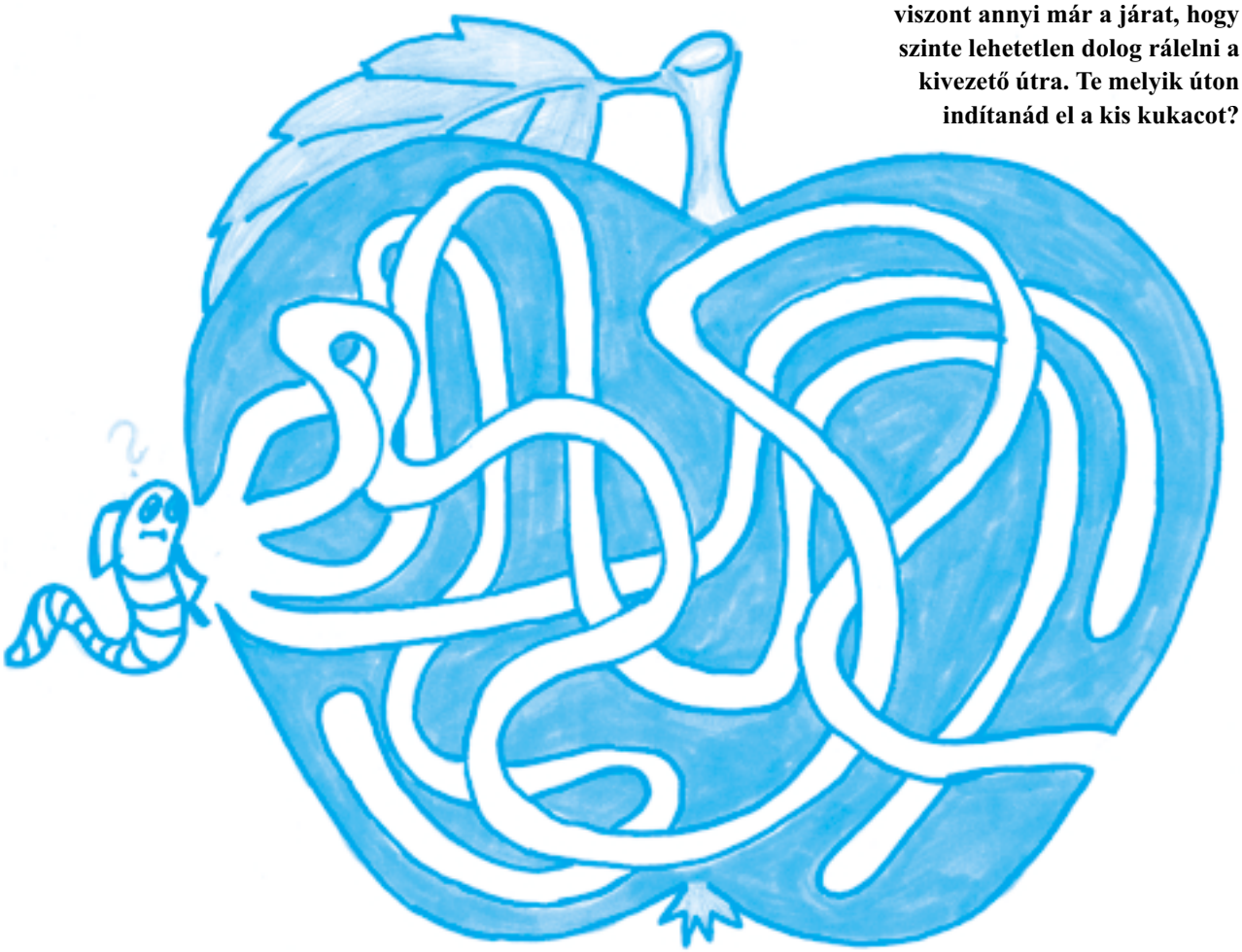

Könnyen elkészíthető játék: Kukac

Kérjétek az óvó néni vagy anyukátok segítségét!

A kukac testét készíthetjük bármilyen egyszínű vastag szövetből vagy filcanyagból. Kétféle színű anyagot használjunk, például feketét és sárgát. A feje pingponglabda. Az anyagból egyforma átmérőjű köröket nyírunk ki, és ezeket egymás után felfűzzük egy vastag pamutszálra. (A színek egymás után váltakozzanak.)

A felfűzött karikák mindkét végén elkötjük a pamutszálat, majd a pingponglabdához ragasztjuk az egyik végét.

A kukac fejét (a pingponglabdát) díszíthetjük: szájat, orrot, szemet rajzolhatunk vagy ragaszthatunk rá, illetve fonalból hajat készíthetünk.

A kóró és a kis madár

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy kis madár. Ez a kis madár egyszer nagyon megunta magát, rászállt egy kóróra.

– Kis kóró, ringass engemet!

– Nem ringatom biz én senki kis madarát!

A kis madár megharagudott, elrepült onnan. Amint ment, mendegélt, talált egy kecskét.

– Kecske, rágd el a kórót!

Kecske nem ment kóró-rágni, a kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy farkast.

– Farkas, edd meg a kecskét!

Farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy falut.

– Falu, kergesd el a farkast!

Falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy tüzet.

– Tűz, égesd meg a falut!

Tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy vizet.

– Víz, oltsd el a tüzet!

Víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy bikát.

– Bika, idd fel a vizet!

Bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu-égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy furkót:

– Furkó, üsd agyon a bikát!

Furkó nem ment bika ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy férget.

– Féreg, rágd meg a furkót!

Féreg nem ment furkót rágni, furkó nem ment bika ütni, bika nem ment vizet inni, víz nem ment tüzet oltani, tűz nem ment falu égetni, falu nem ment farkas-kergetni, farkas nem ment kecske-enni, kecske nem ment kóró-rágni, kóró mégse ringatta a kis madarat.

Megint ment, mendegélt a kis madár, talált egy kakast.

– Kakas, kapd fel a férget!

Szalad a kakas, kapja a férget, szalad a féreg, fúrja a furkót, szalad a furkó, üti a bikát; szalad a bika, issza a vizet; szalad a víz, oltja a tüzet; szalad a tűz, égeti a falut; szalad a falu, kergeti a farkast; szalad a farkas, eszi a kecskét; szalad a kecske, rágja a kórót; a kóró bezzeg ringatta a kis madarat.

Ha még akkor se ringatta volna, az én mesém is tovább tartott volna!

MADÁRPARÁDÉ

Tündérujjak

Hangulatos díszei lehetnek a gyerekszobának a madarak. Nem kalitkák sokaságára gondolunk... A mi madárkáink papírból készülnek. Ezt a díszt célszerű olyan helyre felakasztanod, ahol nagyobb a hely, így ahányszor elmész a madárkák mellett, vagy a légmozgás segítségével megmozdulnak, repülnek. Elkészítésük nagyon egyszerű. Rajzold le az általad elképzelt nagyságban ezt a madarat. A színét szintén te döntöd el.

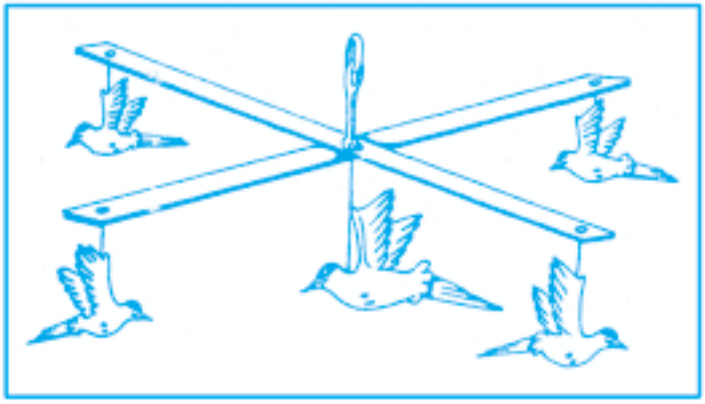

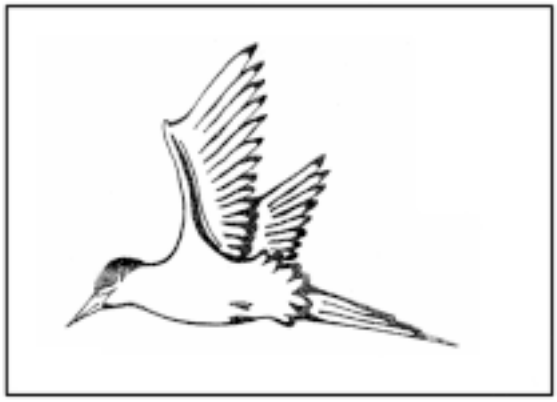

Egy madárhoz – különösen akkor, ha a papírnak csak egyik oldala színes – 2 db szükséges. Azonos színű, de vékonyabb papírból csinálj madaranként 3 db legyezőt! Mielőtt a két madártestet összeragasztanád, helyezz a kettő közé cérnát, a farka helyére pedig ragassz 1 db legyezőt! A további két legyező lesz a madár két szárnya.

Ezután két hurkapálcát köss össze jó erősen, kereszt alakban. A kötést ragasztással is erősítsd meg.

Ha van elegendő kedved és időd, akkor egy összetettebb díszt is készíthetsz. Ehhez több madárra van szükséged.

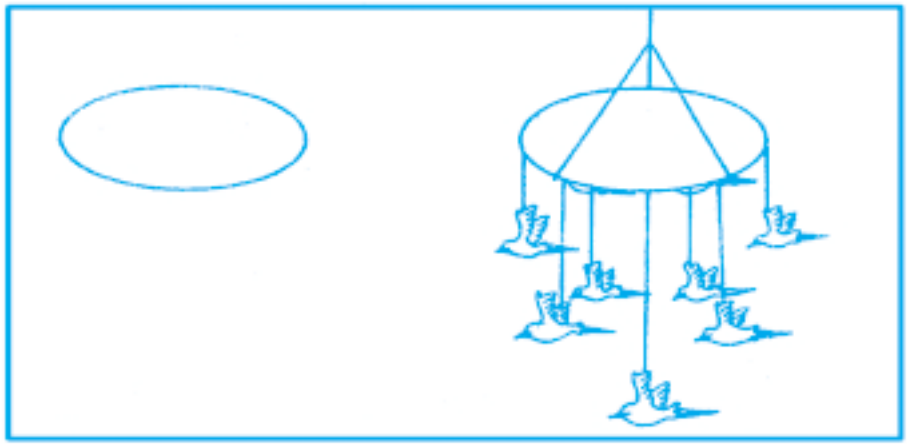

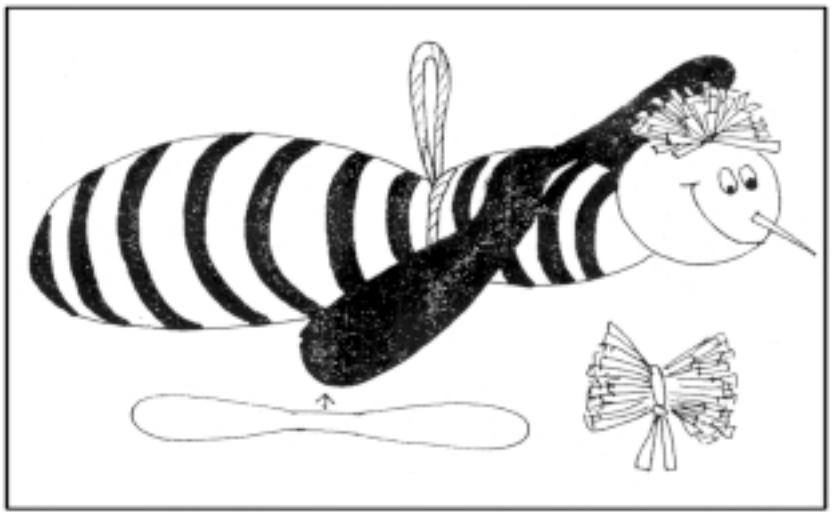

Ha a méhecskét jobban kedveled, mint a madarakat, méhecske-függődíszt is készíthetsz.

A szobában a lámpára függesztheted ezt a kis állatot. Anyagszükséglete: pingponglabda, csíkos zokni, filctoll, fonal, vatta vagy apró szivacsdarabok, ragasztó, vékony gumi, filcanyag. A méh feje a pingponglabda, melyre szemet, szájat rajzolunk, orrot, hajat ragasztunk. A testéhez a zoknit vattával vagy apró szivacsdarabkákkal kitömjük. Filcanyagból kiszabjuk a szárnyakat, és a testhez ragasztjuk. A méhecske testének egyharmadát vékony gumival elkötjük, s így fel is függeszthetjük.